

372.0/3

๓ ๖ ๖

๕ ๕

ห้องสมุดฯ มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดมหาสารคาม

ปริญญานิพนธ์

ของ

ฉลาก จันทรมณี

๕๐ พ.ศ. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2527

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178304

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานิวไฮแบบเบ็คส์เวิร์คที่ 4
 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

ของ

ฉลาก จันทรมบัติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2527

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนและเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมและการสอน ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ และความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประเภชชั้นเรียน ปีการศึกษา 2526 จำนวน 25 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การอยละ เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ใช้ U - Test และ H - Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มุ่งการสอนเนื้อหาของบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับมากที่สุด มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทาเป็น แก้ปัญหาเป็น ครูส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายเป็นหลัก ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่มีวุฒิ ครูที่มีประสบการณ์การสอน ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครูที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF TEACHING BEHAVIORS OF FUNCTIONAL EDUCATION
LEVEL 4 TEACHERS IN TEACHING LIFE EXPERIENCE AREA
IN CHANGWAT MAHA SARAKHAM

AN ABSTRACT

BY

CHALARD CHUNTARASOMBAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1984

The purposes of this research were to study the behavioral aspects of instruction and to compare the 5 instructional behaviors as followed : personal characteristics, lesson planning and teaching, motivation and reinforcement, discipline and learning atmosphere and teacher - student interaction of the teachers teaching functional education at the fourth level in Life Experience Area in Changwat Maha Sarakham.

The sample were 25 teachers of the fourth level functional education in Life Experience Area, the Classroom type, in the academic year 1983. The sample was selected by using sample random sampling method. The behavioral observation form developed by the researcher was used as a tool for collecting data. The percentage was used to analyze the data for studying the aspects of instructional behaviors while the U - Test and H H - Test were used to detect the difference of instructional behaviors.

The results of the study revealed that most teachers used various aspects of instructional behaviors in teaching lesson contents in order to make the learners learn the most of the lessons rather than encouraging them to use their own thoughts and carry out the work to find solutions of the problems by themselves. Most teachers did not use discussions as the main approach of teaching. Besides, it was found that qualified teachers, experienced teachers, trained teachers and untrained teachers were not significantly different in 5 instructional behaviors while teachers of different ages were significantly the .05 level in 5 instruction behaviors.

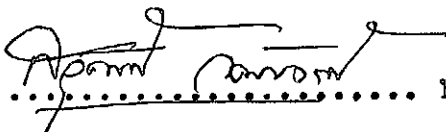
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้พบ
ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

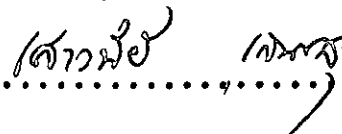
.... ประธาน

.... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน

.... กรรมการ

.... กรรมการ

ประกาศกฤษฎีกา

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จจุลวงลงไต่ความช่วยเหลือและร่วมมือจากบุคคลและสถาบันต่อไปนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุษกร เพชรวิวรรณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกร ศรีแสน ให้คำแนะนำช่วยเหลือและกระตุ้นให้กำลังใจเป็นอย่างดี

ศาสตราจารย์ ดร.พนัธ์ สะเพียรชัย ให้คำแนะนำช่วยเหลือเกี่ยวกับรูปแบบของแบบสั่ง การสอนและการสร้างเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิกมานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมสรร วงษ์น้อย อาจารย์เบญจา ชื่นไพฑูรย์ อาจารย์ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ อาจารย์ทวีป อภิลิทธิ์ และอาจารย์มนัส ภาควิชา ให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องมือ

อาจารย์ ดร.เสาวนีย์ เสนาสุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ สาระวิจิตร ให้คำแนะนำช่วยเหลืออันเป็นประโยชน์

คุณพ่อ — แม่ และคุณพี่ ๆ ทุกคน ให้ความช่วยเหลือในค่านิยมประมาณ การหาปริญญานิพนธ์ และกระตุ้นให้กำลังใจเป็นอย่างดี

คุณพิจิตร จันทรสมบัติ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการ เก็บรวบรวมข้อมูล

โรงเรียนผู้ใหญ่วัยเบ็ดเสร็จ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรง ในจังหวัดมหาสารคาม ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลทุกท่าน และสถาบันทุกแห่งที่กล่าวนามมา

ฉลาก จันทรสมบัติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
คานิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร	31
สมมติฐานในการศึกษา	43
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
ประชากร	44
กลุ่มตัวอย่าง	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
วิธีดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ	46
ลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน	51
การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนลงในแบบสังเกต	52
การตรวจให้คะแนนในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน	53
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	53

การทดลองใช้แบบสังเกตและหาความเที่ยงตรงของการสังเกต	53
การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานักเรียน	
แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ในด้านต่าง ๆ	59
การยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	59
การยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	
ด้านการเตรียมและการสอน	60
การยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	
ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน	61
การยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	
ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ	63
การยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	
ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน	64
ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ	65
เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตามวุฒิ	65
เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตามอายุ	67

เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตาม

ประสบการณ์การสอน

69

เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตาม

ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม

71

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

73

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

73

กลุ่มตัวอย่าง

73

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

74

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

74

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

75

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

77

อภิปรายผล

78

ข้อสังเกตในการศึกษาครั้งนี้

85

ข้อเสนอแนะ

87

บรรณานุกรม

89

ภาคผนวก

94

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ	45
2 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวโดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม	59
3 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนโดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม	60
4 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม	61
5 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม	63
6 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม	64
7 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่มีวุฒิต่างกัน	66
8 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่มีอายุต่างกัน	68
9 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน	70
10 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม	71
11 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ	95
12 วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ที่คิดจากรอยคะแนน	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับชั้นในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนต่าง ๆ	47

ภูมิหลัง

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้าของคนหรือประชาชนในชาติ ถ้าเราไม่สามารถจะพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ได้แล้ว เราก็จะไม่สามารถพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ ได้มากนัก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การปกครอง และวัฒนธรรมก็ตาม ฉะนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นอันดับแรกก็คือ การพัฒนาคน ซึ่งจะต้องอาศัยการจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และมีสุขภาพทางกายและจิตใจที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ถ้าถือว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนแล้ว ระบบการศึกษาที่จัดให้กับประชาชนในประเทศที่จัดอยู่ในปัจจุบันมีอยู่หลายระบบด้วยกัน มีทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน แต่การศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องการให้บริการแก่ผู้เรียนได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ไม่เปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติในด้านการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้มากเท่าที่ควร จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ เพื่อเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษานำความรู้ ทักษะ และเจตคติในการประกอบอาชีพ และหาประสบการณ์ตามความต้องการและความสนใจได้อย่างกว้างขวางโดยไม่จำกัดในด้านเวลา โอกาส สถานที่ วัยและเพศของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้ทุกโอกาสตามความต้องการ การศึกษาในแนวใหม่นี้ได้แก่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน (สุนทร โคตรบรรเทา 2524 : 5) ดังนั้นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ไร้โอกาสทางการศึกษาของประชาชนในวัยผู้ใหญ่จึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องกระทำควบคู่กันไปกับการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน รัฐบาลจึงได้

จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้แก่ประชากรเป้าหมายที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ โดยเน้นการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ให้กับคนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

การจัดการศึกษาไม่ว่าในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนก็ตามจะต้องมีการจัดทำหลักสูตร โดยกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามแม้ว่าหลักสูตรจะมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมการเรียนการสอนไว้ชัดเจนแล้วก็ตาม แต่การที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ได้นั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ คุณลักษณะการสอนของครูผู้สอนในระบบโรงเรียนและนอกระบบเรียนนั้นจะมีบทบาทการสอนแตกต่างกันออกไป การที่หลักสูตรใด ๆ ก็ตามจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้ ครูจะต้องเข้าใจบทบาทการสอนของตนเองอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามบทบาทได้ถูกต้อง ถ้าครูไม่เข้าใจบทบาทของตนเองแล้ว การจัดสภาพการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้น ๆ ก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้ยาก ดังนั้นเมื่อมีหลักสูตรที่ถืออยู่แล้ว บุคคลสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุจุดประสงค์ได้หรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทหรือพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนเป็นสำคัญ

การศึกษาผู้ใหญ่เป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนประเภทหนึ่งที่รัฐจัดตั้งขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2483 เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือ แต่การลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือยังคงกล่าวยังไม่ไถ่ถอนเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา และเนื่องจากหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จึงทำให้การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ยังคงกล่าวล้มเหลว (กระทรวงศึกษาธิการ 2518 : 2) จากการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของประเทศไทยในปัจจุบันยึดปรัชญาการ "คิดเป็น" เป็นหลัก มีการจัดการศึกษาผู้ใหญ่หลายรูปแบบ โครงการอันหนึ่งที่ใช้นโยบายการดำเนินการศึกษาผู้ใหญ่ให้สอดคล้องกับปรัชญาดังกล่าว คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพในการรู้จักตนเอง รู้จักสังคม รู้จักวิชาการ แสวงหาข้อมูลข่าวสารมาประกอบการตัดสินใจในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเน้นหลักในการสร้างแนวคิดใหม่ มุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ ในหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงในชนบท (จิราวุธ 2523 : 338)

การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับนี้มุ่งที่จะส่งเสริมผู้เรียนที่ไม่มีโอกาส ศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมอันจำเป็นต่อการ ประกอบอาชีพ การศึกษาหาความรู้และข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม และแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข หลักสูตรมีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 1) บุคคลที่จะนำหลักสูตรไปใช้ที่สำคัญคือครูผู้สอน ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งมุ่งหมายต่อครูผู้สอนที่ผ่านหลักสูตรการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ ที่ 3 - 4 ไว้ว่า ครูผู้สอนต้องมีบทบาทหรือคุณลักษณะการสอนที่พึงประสงค์ในการสอน คือ ครูผู้สอนควรจะรู้จักหลักสูตร คำว่า เนื้อหา ผู้เรียน และตนเอง ในอันที่จะส่งผลถึง การเรียนการสอนบรรลุจุดหมายของการจัดการศึกษาในที่สุด (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525 : 95)

แต่การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เท่าที่ผ่านมา กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการนี้แต่คิดตามผล พบว่า มีปัญหาดำเนินการมากมาย พอสรุปปัญหา ที่สำคัญได้ดังนี้

1. ปัญหาครูผู้สอนยังไม่เข้าใจหลักการของการศึกษานอกโรงเรียน โดยเฉพาะ หลักสูตร เช่น ผู้สอนบางคนสงสัยว่าการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เป็น การศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ จึงใช้วิธีที่เคยสอนในโรงเรียนภาคปกติ ซึ่งต้องมีการ ปรับปรุงวิธีสอนและพฤติกรรมการสอนของครูให้เหมาะสมกับผู้เรียนนอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525 : 8)

2. ปัญหาครูผู้สอนใช้เทคนิคการสอนไม่เป็นไปตามหลักการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพราะครูนิยมสอนโดยวิธีบรรยายไม่ค่อยใช้วิธีการอภิปราย โดยอ้างว่านักศึกษาไม่ชอบเรียน และเสีย เวลาในการสอน (ชานาญ นิสารักษ์ 2525 : 9)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ในขั้นต้นจึงได้ไปศึกษาสภาพการเรียนการสอน โดยสนใจในตัวครูผู้สอน เน้นเฉพาะบทบาทหรือลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน เป็นไปตามคุณลักษณะการสอนที่พึงประสงค์หรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิจัย จึงไปศึกษาสภาพการเรียนการสอนเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2526 ณ โรงเรียนผู้ใหญ่ที่: เปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ครูผู้สอนดังกล่าวส่วนมากใช้พฤติกรรมการสอนแบบบรรยายตลอดชั่วโมง ผู้เรียนไม่ค่อยมีความสนใจในการเรียนเท่าที่ควร ครูไม่ใช้พฤติกรรมการสอนแบบอภิปราย หรือวิธีการอื่นที่น่าจะนำไปใช้กับสภาพการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นตามหลักการของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ถ้าบทบาทหรือลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนเป็นเช่นนี้ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คงไม่ส่งผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นประกอบกับการไปศึกษาสภาพการเรียนการสอนในขั้นต้นที่เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ดังได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า บทบาทหรือลักษณะการสอนที่พึงประสงค์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ จึงเป็นจุดสนใจเป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในปัจจุบันว่ามีแนวโน้มการสอนเป็นอย่างไรตามข้อสังเกตที่ได้รวบรวมขึ้น และผู้วิจัยได้เลือกศึกษาพฤติกรรมสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพราะถ้าสามารถรู้ว่าคุณลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนดังกล่าวเป็นอย่างไรแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอน และพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาในระบบใด ๆ จะขึ้นอยู่กับพฤติกรรม การสอนของครูผู้สอนเป็นสำคัญ ฉะนั้นการศึกษากิจกรรมการสอนของครูผู้สอนในห้องเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอน จะช่วยให้ การดำเนินการสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในที่สุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็คเสร์จ ะดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
 - 1.2 ด้านการเตรียมและการสอน
 - 1.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
 - 1.4 ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
 - 1.5 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการศึกษารั้จะทำให้ทราบว่าพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็คเสร์จหรือไม่ อย่างไร
2. ผลการศึกษารั้จะเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนการศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็คเสร์จ ระดับที่ 4 ใ้ตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอน และจะเป็นแนวทางให้ครูได้ปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของตนให้เหมาะสม

3. ผลการศึกษาค้างนี้ จะเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในการแก้ไข ขอบบพรอง ปรับปรุง และส่งเสริมการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ ครูผู้สอนที่กำลังปฏิบัติการสอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 28 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ ครูผู้สอนที่กำลังปฏิบัติการสอนการศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้งชายและหญิง ประเภท ชั้นเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเลือกมาโดยวิธี สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จะได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ สถานภาพของ ครูผู้สอน ได้แก่

3.1.1 วุฒิ

3.1.2 อายุ

3.1.3 ประสบการณ์การสอน

3.1.4 ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมการสอนในห้องเรียนของครูผู้สอนทั้ง 5 ท่าน คือ

- 3.2.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
- 3.2.2 ด้านการเตรียมและการสอน
- 3.2.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
- 3.2.4 ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
- 3.2.5 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การสังเกต (Observation) หมายถึง การที่ผู้สังเกตเข้าไปนั่งภายในห้องเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอน และจัดประเภทพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนโดยบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

พฤติกรรมการสอน (Teaching Behavior) หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน รวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นภาษาพูด (Verbal Behavior) และกิริยาอาการที่แสดงออก (Non - Verbal Behavior) โดยมุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านต่าง ๆ คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมการสอน ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ซึ่งวัดได้จากการบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

1. พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกมาในขณะที่สอน ซึ่งแต่ละพฤติกรรมเป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่ดี เช่น ครูสนใจนำข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ครูใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมกับระดับประสบการณ์ของนักเรียน ฯลฯ

2. พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงออกถึงความพร้อมในขณะสอน ซึ่งแสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน การเริ่มต้นบทเรียน การเสนอเนื้อหาในบทเรียน วิธีดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมใดที่เหมาะสมสอดคล้องกัน จัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนมาช่วยในการสอน ฯลฯ

3. พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูผู้สอนแสดงออกมา เพื่อเป็นพลังผลักดันหรือดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนจดจ่ออยู่ในบทเรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนประกอบพฤติกรรมตามเป้าหมายประสงค์ เช่น การใช้มุขตลกและกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน กรู้นำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น ครูรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ

4. พฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่จะควบคุมหรือชักจูงผู้เรียนให้มีพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่ครูพึงประสงค์ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกถึงการคัดค้านหรือให้การเสนอแนะ ตักเตือนให้ผู้เรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

5. พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูผู้สอนที่แสดงถึงการให้ความสัมพันธ์อันดีของครูผู้สอนต่อผู้เรียน เพื่อให้สถานการณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนดำเนินไปอย่างเป็นกันเองมากขึ้น เช่น ทักทายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน ให้กำลังใจแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย

การศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมายถึง การศึกษาที่รัฐจัดให้ผู้ใหญ่ได้ศึกษาเล่าเรียนต่อเนื่องจากการศึกษายุ่งใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 สถานศึกษาจะต้องเปิดสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วัน วันละไม่น้อยกว่า 3 คาบ ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ภาคเรียน ไม่นับภาคฤดูร้อน

การศึกษาผู้ใหญ่วิทยาลัย หมายถึง การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่จัดอยู่ในรูปของชั้นเรียนที่มีนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่ต่ำกว่าชั้นเรียนละ 25 คน ชั้นเรียนอาจจะตั้งอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา หรือวัด

มหาวิทยาลัยส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง เนื้อหาวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทั้งต่อไปนี้เป็นคือ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขศึกษา วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 6 มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมือง-ศีลธรรม และวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7 มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ ซึ่งเนื้อหาวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทั้งหมดจะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมทั้งอดีตและปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม ในการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารนำมาแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน สามารถดำรงชีวิตเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้อย่างเป็นสุข

ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดมหาสารคาม

ครู หมายถึง ผู้ที่กำลังปฏิบัติการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดมหาสารคาม

วุฒิ หมายถึง วุฒิทางครู แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

อายุ หมายถึง อายุตามปีปฏิทิน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่า 30 ปี
2. ระหว่าง 30 - 35 ปี
3. 35 ปีขึ้นไป

ประสบการณ์การสอน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำการสอนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 จนถึงปีการศึกษา 2526 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ต่ำกว่า 3 ปี

2. 3 ปีขึ้นไป

ครูที่ผ่านการอบรม หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งได้ผ่าน
การอบรมหลักสูตรครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มาแล้ว และ
ปัจจุบันทำการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ครูที่ไม่ผ่านการอบรม หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนผู้ใหญ่ โดยไม่ผ่าน
การอบรมหลักสูตรครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ซึ่งผู้บริหารสถาน
ศึกษา พิจารณาเห็นว่า เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในเนื้อหาวิชาที่จะเปิดสอนได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้านี้ แยกกล่าวเป็น 3 ตอน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับ 3 - 4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4

ในปี พ.ศ. 2518 กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มร่างหลักสูตรและทดลองใช้กับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 และมาประกาศบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2522 แผนการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับที่ 3 - 4 ทั้งหมด การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการศึกษาต่อเนื่องจากหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับที่ 1 - 2 และหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จชั้นมูลฐาน (อ่านออกเขียนได้) โดยมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้และข่าวสารข้อมูลเพิ่มเติม และการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักสูตรนี้มีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตน

หลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีหลักการสำคัญดังนี้
(กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 1 - 8)

1. เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อเปิดโอกาสใหญ่ที่ไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนภาคปกติ ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพตามความสนใจ เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมอาชีพที่หาอยู่แล้วให้ดีขึ้น

2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิทยาการใหม่ ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่ แต่ให้สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นได้

4. เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 นี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ อันจะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมอันดีงาม

2. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม

3. มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติมหรือการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ได้คำนึงถึงการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และการมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

5. มีเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกชนิต ผูกใจหยัน ออกทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวนและบำรุงรักษาสถาบันสมมติ และทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีลักษณะการเรียนการสอนอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างรายวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาวิธีสอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์ และลักษณะเนื้อหาวิชา เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา ค้นคว้า อภิปราย ทำงานเป็นกลุ่ม ฯลฯ

3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

การประเมินผล การประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผล การเรียนหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และ 4 พุทธศักราช 2522

เกณฑ์การ จบหลักสูตร ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 19 หน่วยกิต วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามัญอย่างน้อย 14 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร สำหรับผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ต้องได้หน่วยกิตไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 23 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 20 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามัญอย่างน้อย 30 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และ 4 นี้มีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับผู้ที่สอบไล่ได้ในระบบโรงเรียนหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับทุกประการ

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นวิชาบังคับ ที่อาศัยพื้นฐานการเรียนการสอนที่ใช้ในการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน จะเป็นลักษณะอภิปราย การบรรยายของ

ผู้สอน การอภิปรายดังกล่าวนี้จะเป็นการอภิปรายกลุ่มย่อยแล้วจึงแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ในลักษณะการรายงาน ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของผู้เรียน คุณการอภิปรายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทเรียน ทางสรุปความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนและแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างมีเหตุผล ผู้สอนไม่ใช่ผู้รู้ทั้งหมด ในบางโอกาสผู้สอนอาจต้องเชิญผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ เช่น การเกษตร การอนามัย ที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังสงสัย โดยผู้รู้เหล่านั้นจะมาให้ความรู้ที่ถูกต้อง นอกจากเชิญวิทยากรดังกล่าวผู้สอนจะต้องเตรียมเอกสารที่น่ารู้ สิ่งมีประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย (อรุณรักษ์ สุวรรณราช 2523 : 300)

หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีจุดประสงค์ทั่วไปดังนี้ (กรมการศึกษา
นอกโรงเรียน 2522 : 1)

1. เพื่อให้เห็นคุณค่าและสร้างไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความยึดมั่นศรัทธาในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ตลอดจนมีความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว และสังคม
3. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติมหรือการดำเนินชีวิต และมีพื้นฐานความรู้พอที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อให้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ ตลอดจนให้รู้จักรักษาและส่งเสริม การสาธารณสุขของชุมชน
5. เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาการปกครอง เศรษฐกิจ ปัญหาประชากร และสังคมของประเทศไทย รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อ समाชิพทุกชนิก ฝึกให้ขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจน

รู้จักสงวนและบำรุงรักษาสาธารณสมบัติ และ ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

7. เพื่อให้รู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นบทเรียน และเป็นเครื่องประกอบการวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

โครงสร้างหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 2)

1. หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นวิชาบังคับ แบ่งออกเป็น 7 รายวิชา คือ

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1	3 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 2	3 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 3	3 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4	3 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5	4 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 6	4 หน่วยกิต
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7	5 หน่วยกิต

2. ในระดับที่ 3 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 1 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 2 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 3 และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 4

3. ในระดับที่ 4 ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 6 และสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 6 และ 7 ที่ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาเป็นวิชาที่มีลักษณะเนื้อหา ดังนี้

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 เป็นวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ สุขศึกษา มีหลายหมวดด้วยกัน คือ หมวดโภชนาการ หมวดอนามัย หมวดประชากรศึกษา หมวดสวัสดิการศึกษ และหมวดสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มารวมเข้าเป็นหนึ่งวิชาเรียกชื่อเฉพาะว่า

"วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5" บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ซึ่งได้วางจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ดังนี้ (กรมการศึกษา นอกโรงเรียน 2522 : 77)

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องภาวะสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศ น้ำ ที่มีต่อสุขภาพของมนุษย์
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโภชนาการ และเห็นคุณค่าของการบริโภค อาหารที่ถูกสัดส่วน
3. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องอนามัยส่วนบุคคล ส่วนครอบครัว และส่วน สาธารณะ
4. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสวัสดิรักษา การปฐมพยาบาล รู้จักป้องกัน ภัยอันตราย ซึ่งจะเกิดขึ้นแก่ตนเองและผู้อื่น
5. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องประชากรศึกษา
6. เพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องเชื้อโรค โรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อที่มี อันตรายบางอย่าง

7. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมให้โทษ

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 6 เป็นวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับ หน้าที่พลเมือง-ศีลธรรม หมวดนี้คือ หมวดความเป็นพลเมืองดี ประพฤติดี สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ สิทธิ ของประชาชนคนไทย หน้าที่ของประชาชนชาวไทย กฎหมาย การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หลักธรรมที่ควรปฏิบัติ และการปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหมาะสม มารวมกันเข้า เรียกว่า "สร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิต 6" บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ซึ่งได้ วางจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 97)

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีลธรรม และวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อให้มีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับระบอบการปกครอง

ในปัจจุบัน

3. เพื่อให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
4. เพื่อให้รู้จักต้นกำเนิดปัญหาอาชญากรรม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การ

ปกครอง ศีลธรรม และวัฒนธรรม

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 7 เป็นวิชาที่มีลักษณะเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ – ประวัติศาสตร์ มีหลายหมวดด้วยกัน คือ หมวดภูมิศาสตร์ประเทศไทย หมวด ภูมิศาสตร์ต่างประเทศ และหมวดประวัติศาสตร์ มารวมกันเขาเรียกว่า "สร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต 7" บรรจุเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ ที่ 4 ซึ่งได้วางจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 129)

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทาง

ธรรมชาติ

2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ ภูมิภาค และเศรษฐกิจของ ประเทศไทย และประเทศอื่นบางประเทศ

3. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย ให้เลเห็นความเป็นมา ทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สาเหตุแห่งความเจริญและความ เสื่อมของแต่ละยุคสมัย

4. เพื่อให้เข้าใจวิธีการแก้ไขความขัดแย้งภายในประเทศ และระหว่าง ประเทศไทยกับต่างประเทศในแต่ละยุคสมัย

5. เพื่อให้เข้าใจและซาบซึ้งในความเป็นมาของมรดกของชาติในค่านิยม วรรณกรรม วัฒนธรรม

สำหรับแนวความคิดเกี่ยวกับการสอน การ์ล โรเจอร์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

2524 : 61 – 62 อ้างอิงมาจาก Carl Rogers. 1965 . 63 – 64)

สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ ควรจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้ (Facilitator of Learning) ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ผู้อำนวยความสะดวก ต้องเริ่มต้นในการสร้างบรรยากาศภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดประสบการณ์ที่ดีในชั้นเรียน
2. ผู้อำนวยความสะดวก ควรช่วยให้เกิดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนของแต่ละบุคคลในชั้นเรียน รวมทั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่มด้วย
3. ผู้อำนวยความสะดวก ควรจะดำเนินการเรียนการสอนไปตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน เพราะมีความหมายสำหรับนักศึกษาอย่างมาก และถือว่าเป็นพลังแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จทางการเรียนอันสำคัญยิ่ง
4. ผู้อำนวยความสะดวก จะต้องพยายามจัดการเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ (Resource for Learning) ได้เป็นไปอย่างกว้างขวางและดูเป็นเรื่องง่าย ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย
5. ผู้อำนวยความสะดวก ควรเข้าใจตนเองในฐานะที่จะให้ผู้เรียนเป็นแหล่งความรู้ที่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นได้ ในการที่สมาชิกในกลุ่มอาจสามารถนำมาใช้ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการเรียนรู้
6. ในการแสดงออกต่อสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน เขาจะต้องยอมรับทั้งทางคำและเนื้อหาวิชาการ และในคำทัศนคติหรือการยอมรับของผู้เรียน คือ พยายามที่จะก่อให้เกิดความพอใจกันทั้งสองด้านสำหรับสมาชิกแต่ละคน และรวมทั้งกลุ่ม
7. เพื่อที่จะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนดำเนินไปด้วยดี ผู้อำนวยความสะดวกสามารถช่วยให้เกิดขึ้นได้ด้วยการเปลี่ยนฐานะตนเองเป็นเสมือนหนึ่งผู้เรียน เช่น มีฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยการร่วมแสดงความคิดเห็น เช่นเดียวกับผู้เรียนแต่ละคน
8. เขาควรจะได้เริ่มต้นแสดงความรู้สึกให้เกิดขึ้นในกลุ่มเมื่อมีความคิดเห็น แต่ไม่ใช่โดยการบังคับหรือการข่มขู่ ซึ่งความคิดที่แสดงออกมานั้นสมาชิกอื่น ๆ อาจจะยอมรับฟังหรือไม่รับฟังก็ได้

9. ตลอดเวลาของการมีประสบการณ์ร่วมกันในห้องเรียน ผู้อำนวยความสะดวกจะต้องมีความไว (Alert) อยู่ตลอดเวลา ต่อการแสดงออกในการรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง

10. ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ เขาจะต้องพยายามรับรู้ และยอมรับว่าตัวเองก็ย่อมจะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการเช่นกัน

การปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเมื่อทราบลักษณะบางประการของผู้ใหญ่ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมแล้ว ครูซึ่งรับผิดชอบส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงควรที่จะหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนให้เข้ากับผู้ใหญ่ โดยให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการ ควรมีการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนี้ (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2518 : 46 - 48)

1. โต๊ะเก้าอี้ควรให้มีลักษณะเหมาะสมกับผู้ใหญ่ การใช้โต๊ะเก้าอี้เรียนของเก้าอี้สำหรับชั้นเรียนของผู้ใหญ่ควรหลีกเลี่ยง
2. กระดานดำ แสงสว่างในห้องเรียน ขนาดของตัวหนังสือ ควรให้ชัดเจน เพราะประสาทสัมผัสของผู้ใหญ่เสื่อมโทรมไปตามสังขาร
3. การยอมรับในความบกพร่องทางร่างกาย การเจ็บไข้ของผู้ใหญ่ และจัดกิจกรรมที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ใช้และฝึกความสามารถที่มีอยู่เดิม นอกจากนั้นการจะให้ผู้ใหญ่ทำอะไร ต้องหาทางสร้างความสนใจและศรัทธาเสียก่อน
4. ครูต้องอดทนต่อการจะให้ผู้ใหญ่ยอมรับสิ่งใหม่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นโดยการอภิปราย ไม่ควรบังคับหรือจูงใจให้เห็นดีตามครู ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง โดยฟังความคิดเห็นจากครูหรือเพื่อนด้วยกัน
5. เนื้อหาวิชาที่เรียน ควรให้สอดคล้องกับปัญหาในชีวิตประจำวัน และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้

6. การลงโทษโดยวิธีใด ๆ ควรหลีกเลี่ยง การบดขยี้ ชมเชย ควรให้เหมาะสม การชมเชยควาจาอย่างตรงไปตรงมาก็ดี การชมเชยที่เกินความจริง อาจจะไม่ไคยล

7. การวางตัวและสร้างความสัมพันธ์ของครูกับผู้ใหญ่ที่มาเรียน การวางให้เหมาะสมกับฐานะและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ความเป็นกันเองเห็นอกเห็นใจ จะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนไคยลขึ้น

8. การจะให้ผู้ใหญ่ถามคำถาม หรืออภิปรายต่อหน้าบุคคลหลาย ๆ คน บางครั้งอาจทำได้ยาก เพราะผู้ใหญ่แต่ละคนย่อมจะต้องระวังมิให้ตนเองพูดอะไร หรือแสดงความคิดเห็นอะไรที่ผิด ๆ การจะให้ผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมจึงนิยมให้ปรึกษากับเพื่อน ๆ ก่อน

9. การชักชวนการบรรยายอย่างเกีย ควรเปลี่ยนมาเป็นแบบบรรยายประกอบกัยเทคนิคอื่น เช่น การอภิปราย การใช้อุปกรณ การสาธิต การให้ทดลองและทาวริง วิธีสอนต่าง ๆ ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการเรียน ไม่มีวิธีสอนใดวิธีเกียที่จะทำให้เกิดการเรียนรูที่สมบูรณ์ การบรรยายหากนำมาใช้ในการแนะนำทเรียน การสรุปทเรียนในเวลาไม่ยาวนานก็ยังมีประโยชน์อยู่มาก การอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็น จะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้ใช้ประสบการณ์เดิมซึ่งมีอยู่แล้วผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ ความรู้สึกใหม่ ทศณคติใหม่ และความคิดรวบยอดใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความมุ่งหมายที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่

สำหรับ โนลล์ (สุวัณน์ วัฒนวงค์ 2524 : 57 - 58 อ้างอิงมาจาก Malcolm S. Knowles. 1978 : unpagod) ได้สรุปทฤษฎีการเรียนรูสำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) ดังนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ผู้ใหญ่จะเรียนรูไคยลถ้าตรงกับความต้องการและสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา เขาจะเกิดความพึงพอใจ ดังนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ควบเสมอในการจัดกิจกรรมการสอนผู้ใหญ่

2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situation) การเรียนรูของผู้ใหญ่จะไคยลถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life - Centered)

ดังนั้น การจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ควรจะยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ มีใช้ตัวเนื้อหาวิชาทั้งหลาย

3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากประสบการณ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการหลักสำหรับการศึกษผู้ใหญ่ก็คือ การวิเคราะห์ถึงประสบการณ์ของผู้ใหญ่แต่ละคนอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนของประสบการณ์ที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้บ้าง แล้วจึงหาทางนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self - Directing) ความต้องการที่อยู่ในส่วนลึกของผู้ใหญ่ก็คือ การมีความรู้สึกต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหา หรือค้นหาคำตอบร่วมกันกับผู้เรียน (Mutual Inquiry) มากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้ แล้วทำหน้าที่ประเมินผลว่าเขาคล้อยตามหรือไม่เพียงพอเท่านั้น

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละบุคคล เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเตรียมการสอนในด้านต่าง ๆ อย่างดีพอ เช่น รูปแบบของการเรียนการสอน เวลาที่ทำการสอน สถานที่ทำการสอน และประการสำคัญคือ ความสามารถในการเรียนในแต่ละชั้นของผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปตามความสามารถของบุคคล

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ที่กล่าวมาในส่วนนี้ทั้งหมด เป็นข้อเท็จจริงที่ครูผู้สอนจะต้องพิจารณา และนำไปใช้ในการจัดสภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบที่ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจอยู่ 4 ประเด็นหลัก คือ หลักการของการศึกษานอกระบบโรงเรียน โครงสร้างของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาในระบบโรงเรียน จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และเทคนิคการสอนตามจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน

การสอนเป็นศิลปะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม ต้องเตรียมการสอนอย่างดี และจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้ว่าตลอดเวลาที่ผ่านมา มีนักการศึกษาจำนวนมาก โดยเฉพาะในต่างประเทศได้ศึกษากันว่าวิธีสอน และเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้ รวมทั้งการค้นหาแนวทางการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมปรับปรุงคุณภาพของตัวครูเป็นเบื้องต้น เพราะนักการศึกษาทั้งหลายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า พฤติกรรมของครูมีผลสะท้อนต่อการเรียนของนักเรียนในห้องเรียนมากที่สุด (ปิ่นวดี จิระนารักษ์ 2519 : 7) การสังเกตและการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการปรับปรุงคุณภาพของการสอนของครู โดยเชื่อว่าวิธีการดังกล่าวจะช่วยควบคุมพฤติกรรมของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย ดังนั้นจึงได้มีการค้นคว้าและพัฒนาเทคนิคต่าง ๆ หลายวิธีสำหรับจัดประเภท และวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในห้องเรียน ดังที่ แฟลนเดอร์ (Flanders, 1970 : 2) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายสำคัญในการสังเกตและวิเคราะห์พฤติกรรมในห้องเรียนไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยให้ครูพัฒนาการสอน และสามารถควบคุมพฤติกรรมการสอนตนเองได้
2. เพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการสอนของครูกับการตอบสนองของนักเรียน ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กัน
3. เพื่อให้นักเรียนปรับตัวได้ดีขึ้น
4. มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้

พฤติกรรมการสอนของครูที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอาจแปรผันไปตามบุคลิกลักษณะของครู ประสบการณ์ที่ครูมีอยู่ ลักษณะวิชาที่สอน และอื่น ๆ ไรอันส์ (Ryans, 1960 : 82) ได้ใช้วิธีการพฤติกรรมวิกฤต (The Critical Incident Technique) ในการสังเกตและค้นหาพฤติกรรมของครูที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ และรวบรวมพฤติกรรมไว้ ดังนี้

พฤติกรรมที่ดี

ตั้งตัวอยู่เสมอ
 สนใจตัวนักเรียนและ กิจกรรมของชั้น
 ระวังแจ่มใส
 ควบคุมตนเองได้ ไม่ผิดหวังง่าย
 มีอารมณ์ขัน
 ยอมรับเมื่อคนทำผิด
 ไม่ลำเอียงสนใจเฉพาะนักเรียนบางคน
 มีความอดทน
 แสดงความเข้าใจนักเรียน
 แสดงความเป็นเพื่อนและสุภาพกับนักเรียน
 ช่วยเหลือปัญหาส่วนตัวของนักเรียนเท่า ๆ
 กับปัญหาการเรียน
 ยกย่อง ชมเชยผู้ทำงานดี
 ยอมรับว่านักเรียนสามารถทำงานยาก ๆ ได้
 ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
 ส่งเสริม ให้กำลังใจนักเรียน
 เตรียมการสอนเป็นอย่างดี
 มีการยืดหยุ่นการสอนถ้าไม่เป็นไปตามแผน

 ยอมรับความแตกต่าง ของนักเรียนแต่ละคน
 ใช้อุปกรณ์การสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ
 ใช้การสาธิตและอภิปราย ช่วยให้เกิดการ
 เรียนรู้แจ่มแจ้ง

พฤติกรรมที่ไม่ดี

ท่าทางหงอย, หงา เบื่อหน่าย
 ไม่สนใจตัวนักเรียนและ กิจกรรมของชั้น
 อารมณ์ไม่ดี เห็นทุกอย่างเศร้าไปหมด
 ควบคุมตนเองไม่ได้ โกรธง่าย
 เคร่งขรึม
 ไม่ยอมรับความผิดของตน
 ลำเอียงสนใจเฉพาะนักเรียนบางคน
 ห่อหุ้ม อ่อนแอ
 ขาดความเมตตากรุณา
 ไม่ให้ความสนิทสนมกับนักเรียน
 สนใจเฉพาะด้านการเรียนของนักเรียน

 ไม่มีการยกย่อง หรือปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น
 ไม่เชื่อในความสามารถของผู้เรียน
 ใจกว้างกึกของ ตนเอง เป็นใหญ่
 บั่นทอนกำลังใจนักเรียน
 ไม่เตรียมการสอน
 ต้องสอนตามแบบแผนที่เตรียมไว้ไม่มีการ
 เปลี่ยนแปลง
 ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 ใช้วัสดุและวิธีสอนที่ไม่น่าสนใจ
 การสาธิตและอภิปรายไม่ชัดเจน

พฤติกรรมที่ดี

ให้กำลังใจอย่างแจ่มชัด

สนับสนุนให้นักเรียนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และ

ประเมินผลด้วยตนเอง

มีระเบียบวินัยดี

ให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเต็มใจ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างเสียไม่ได้

พฤติกรรมที่ไม่ดี

ให้กำลังใจอย่างคลุมเครือ

ไม่ให้โอกาสนักเรียนทำงาน และประเมินผล

ด้วยตนเอง

ทำอะไรตามใจชอบ

พจน์ สะเพียรชัย (พจน์ สะเพียรชัย 2517 : 1) ได้กล่าวถึงแนวทางวิจัยสภาพการ เรียนการสอนในชั้นโดยการสังเกตที่มีระบบแบบแผนว่า การเรียนการสอนนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อน แต่ก็มีรูปร่างที่จะกระทำได้ไม่ยากนัก โดยภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้นว่า กระบวนการเรียนการสอน สามารถจัดระเบียบหรือแยกลักษณะของตัวแปรได้ ฮอร์น (สุชาติ บุคทอง 2520 : 27 อ้างอิงมาจาก Horn. n.d.) ได้สร้างระเบียบวิธีสังเกต โดยได้ทำแผนที่หนึ่งของนักเรียน แล้วนำไปสังเกตชั้นเรียนเพื่อดูว่านักเรียนมีส่วนร่วมในพฤติกรรมของชั้นเรียน เป็นปริมาณเท่าไร ในการสังเกตทุกครั้งทีนักเรียนมีส่วนร่วมในพฤติกรรมของชั้นเรียนเป็นปริมาณเท่าไร ในการสังเกตทุกครั้งทีนักเรียนมีส่วนร่วมในพฤติกรรมของชั้นเรียน ผู้สังเกตจะจดบันทึกเป็นเครื่องหมายไว้ใ้แผนที่หนึ่งนั้น เพื่อดูว่าในแต่ละชั่วโมงมีนักเรียนกี่คนมีส่วนร่วมในพฤติกรรมของชั้นเรียน เช่น การตอบคำถามครู และ พุคเคท (สุชาติ บุคทอง 2520 : 27 อ้างอิงมาจาก Puckett n.d.) ได้นำวิธีสังเกตของฮอร์นมาปรับปรุงใช้ โดยกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นแทนพฤติกรรมของนักเรียน เช่น

เครื่องหมายที่บันทึก

พฤติกรรมที่เกิดขึ้น

: นักเรียนยกมือ

: นักเรียนยกมือ และครูเรียกให้ตอบ

: นักเรียนถามคำถาม

อีก 2 - 3 ปีต่อมา ริดจ์โตน (Gage. 1965 : 255 citing by Wrihstone n.d.) ได้ศึกษารวบรวม สำหรับบันทึกพฤติกรรมตอบสนองและการกระตุ้นของครู ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กันทั้งชั้น หรือเป็นรายบุคคล เช่น

อนุญาตให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ไรซ์รหัส 5a

กระตุ้นให้นักเรียนตอบ ไรซ์รหัส 5b

ในปี ค.ศ. 1960 แฟลนเดอร์ (Flanders. 1970 : 13 - 31) ได้สร้างเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นเรียน เรียกว่า Flander's Interaction Analysis Categories หรือเรียกย่อ ๆ ว่า FIAC โดยดัดแปลงมาจากเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมภายในชั้นเรียนของ วิทอลล์ (Witthall) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ไปไกลกว่าถึงพฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียนเข้าไว้ แฟลนเดอร์ จึงได้จัดลำดับพฤติกรรมการเรียนการสอนเสียใหม่ โดยเพิ่มพฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียนเข้าไปด้วย เป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกพฤติกรรมของครูและนักเรียน แบ่งกลุ่มพฤติกรรมออกเป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

พฤติกรรมของครู แยกเป็น

1. พฤติกรรมทางอ้อม (Indirect) หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาของครูที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ใด ๆ

1.1 ครูแสดงการยอมรับ หรือแสดงความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน (Accepts feeling)

1.2 ครูแสดงการชมเชยหรือกระตุ้น (Praises or encourages)

1.3 ครูแสดงการยอมรับ หรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้ (Accepts or uses ideas of pupils)

1.4 ครูเป็นผู้ถามตามแนวคิดของครู (Asks question)

2. พฤติกรรมทางตรง (Direct) หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงฝ่ายเดียว ใด ๆ

2.1 คุฏบะฮ์บรรยาย (Lecturing)

2.2 คุฏบะฮ์วิจารณ์ หรือการใช้อำนาจของครู (Criticizing or Justifying authority)

3. พฤติกรรมของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมส่วนที่เป็นของนักเรียน ได้แก่

3.1 นักเรียนพูดตอบสนองหรือตอบรับ (pupil talk response)

3.2 นักเรียนเป็นผู้เริ่มบทพูด (pupil talk - initiation)

3.3 ความเงียบหรือความสับสน (Silence or confusion)

(ซึ่งเป็นบรรยากาตพิเศษแยกจาก 9 ประเภทข้างต้น)

ต่อมา ได้มีการพยายามปรับปรุงระเบียบวิธีสังเกต และวิเคราะห์พฤติกรรมให้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดได้ครอบคลุม "ละมีความเที่ยงตรงมากขึ้น โอเบอร์ และคนอื่น ๆ

(Ober and others. 1971 : 38 - 89) ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีการของแฟลนเดอร์ และได้นำไปปรับปรุงสร้างเครื่องมือขึ้นใช้ในการสังเกต และวิเคราะห์พฤติกรรมการสอน การเรียน ได้จัดกลุ่มพฤติกรรมเป็น 2 ประเภท คือ

1. The Reciprocal Categories System เรียกว่า R.C.S. โดยปรับปรุงมาจาก FIAC ของแฟลนเดอร์ เป็นระเบียบวิธีสังเกตที่จำแนกพฤติกรรมของครู และนักเรียนออกเป็น 19 ประเภท โดยจัดเป็นคู่ระหว่างพฤติกรรมของครู และพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคู่เป็นพฤติกรรมอย่างเดียวกัน ซึ่งใช้หมายเลขต่างกัน ดังนี้

รหัสครู	ประเภทพฤติกรรม	รหัสนักเรียน
1	การบรรยายที่เป็นกันเอง อ่อน	11
2	การยอมรับ	12
3	การขยายความเพื่อความชัดเจน	13
4	การถามเพื่อหาความจริงเพิ่มเติม	14
5	การตอบรับ	15
6	การให้ขอความจริง	16

รหัสครู	ประเภทพฤติกรรม	รหัสนักเรียน
7	การสั่งการ	17
8	การแก้ไขที่ผิด	18
9	บรรยายภาคเครื่องเครวียด	19
10	เขียนและสืบสน	20

2. Equivalent Talk Categories เรียกว่า E.T.C. เป็นระบบหนึ่ง
ที่แบ่งกลุ่มลักษณะการพูดออกเป็น 9 ประเภท เน้นถึงระดับความคิดในการใช้ภาษา ซึ่งใช้
เป็นเกณฑ์ในการสังเกตลักษณะการเจรจาโต้ตอบกันในชั้นเรียน เพื่อจะประเมินถึงระดับ
ความคิดในการใช้ภาษาของครูและนักเรียนในขณะที่ทำการสอน การจัดกลุ่มพฤติกรรมทาง
การพูดนี้ใช้เลข 1 – 9 เป็นรหัสของครู 11 – 19 เป็นรหัสของนักเรียน ส่วน 0 นั้น
แทนบรรยายภาคที่ไม่เขียนไม่ได้พูด วิธีสังเกตนั้นจะมีการสังเกตและบันทึกทุก ๆ 3 วินาที
ซึ่งมีการจัดกลุ่มออกเป็น ดังนี้

รหัสของครู	ชนิดของพฤติกรรม	การจัดประเภท	รหัสของนักเรียน
1	บรรยาย	บรรยายอภิปรายให้ ความรู้	11
2	คำถาม	ถามเพื่อให้ตอบจาก ความรู้ – ความว่า (ในระดับคำ)	12
3	คำถาม	ถามเพื่อคำตอบที่ถูกต้อง แปลขยายความนำไป ใช้วิเคราะห์ – สังเคราะห์ และการประเมินผล (ระดับสูง)	13

รหัสของครู	ชนิดของพฤติกรรม	การจัดประเภท	รหัสของนักเรียน
4	คำตอบ	ตอบจากความรู้ความจำ เป็นคำตอบขอเท็จจริงที่ รู้แล้ว (คำตอบระดับต่ำ)	14
5	คำตอบ	ตอบจากความคิดซึ่งต้องมี การแปลและขยายความ การนำไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ ประเมินค่า (คำตอบที่ใช้ ความคิดในระดับสูง)	15
6	การแสดงความคิดเห็น	ระดับเพื่อรักษาความต่อเนื่อง ของการสนทนาในชั้น เป็น การขยายความให้ชัดเจนขึ้น แต่อยู่ในระดับของความคิด เดิม	16
7	การแสดงความคิดเห็น	ระดับขยายความคิดให้สูงขึ้น เช่น ให้ข้อมูลมากขึ้น ให้ หลักเกณฑ์มากขึ้น แสดงความ คิดเห็นที่ลึกซึ้งมากขึ้น	17
8	การแสดงความคิดเห็น	ชั้นปฏิบัติการแสดงความคิดเห็น สรุปความคิดเป็นหลักการ	18
9	กิจกรรมการเรียนรู้	เรียนตามคำสั่ง ให้งานทำ ซึ่งวางไว้เป็นขั้นตอนที่มี แบบแผนที่เตรียมการไว้แล้ว	19
10	กิจกรรมการเรียนรู้	เฉยๆ ไม่มีการใช้ภาษา	10

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1966 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford Center for Research and Development in Teaching) ได้เริ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสามารถของครู โดยใช้ The Stanford Teacher Competence Appraisal Guide โครงการนี้มีชื่อว่า Appraisal Guide Revision ภายหลังเปลี่ยนแปลงเป็น "A Taxonomy of Teaching Behavior" เป็นเครื่องมือเพื่ออธิบายพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างกว้างขวาง เครื่องมือนี้ประกอบด้วยข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมกรรมการสอน บางข้อความสามารถจัดอันดับคุณภาพได้ (Ratable) บางข้อความใช้วิธีนับจำนวนความถี่ที่พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้น และบางข้อความสามารถใช้ได้กับทั้งสองวิธีที่กล่าวมา จากการทดลองให้อาจารย์นิเทศที่มีประสบการณ์ทางวิชาการครูจำนวน 18 คน เป็นผู้ตัดสินจัดกลุ่มข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน 195 ข้อความ ซึ่งเลือกมาอย่างครอบคลุม ทุกคนมีอิสระในการตัดสินใจ ผลปรากฏว่า อาจารย์นิเทศส่วนใหญ่จัดได้เป็น 15 ถึง 20 กลุ่ม ต่อมาเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนเองได้พยายามปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง จนจัดกลุ่มได้เป็น 19 กลุ่ม คือ พฤติกรรมการสอน ด้านทักษะในวิชาชีพ การพูดกับแบบของภาษา การเตรียมการสอน การประเมินผล แรงจูงใจ วินัยในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การบรรยาย การถามตอบ การให้งานปฏิบัติ การใช้อุปกรณ์ การให้ส่งเสริมกำลังใจ การทบทวน การถ่ายโยง การอนุมานกับการแก้ปัญหา การอภิปราย การรายงาน การสอนให้เหมาะกับบุคคลและทักษะทั่วไป (Baral and others. 1969 : 1)

การสร้างเครื่องมือสังเกตพฤติกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมภายในห้องเรียน ดังกล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่า มีระบบแบบแผนและวิธีการแตกต่างกันหลายวิธี วิธีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ปัจจุบันนิยมใช้การบันทึกการสังเกต 2 วิธี (เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ 2523 : 76 - 81) คือ Sign System และ Category System

1. Sign System เป็นระบบที่กำหนดกิจริยาท่าทาง หรือพฤติกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อาจจะไม่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ทำการสังเกตอยู่ก็ได้ ผลการบันทึกจะบอกให้ทราบว่า ในระหว่างที่ทำการสังเกตนั้น มีพฤติกรรมอะไรเกิดขึ้นบ้าง หรืออาจบอกได้ต่อไป

อีกว่าพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยเพียงไร ตัวอย่างของการบันทึกด้วยวิธีนี้ได้แก่ The Florida Taxonomy of Cognitive Behavior ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยในการสังเกตพฤติกรรม การสอนของครู ประกอบด้วยข้อความที่กล่าวถึงพฤติกรรมต่าง ๆ 55 ข้อความ ข้อความ เหล่านั้นสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 7 กลุ่ม Bloom และ Sanders ได้จัดเรียงพฤติกรรม ที่แสดงออกจาง่ายไปจนถึงยาก ตามลำดับดังนี้

- 1.10 ความรู้ในเนื้อเรื่อง
- 1.20 ความรู้ไปวิธีดำเนินการ
- 1.30 ความรู้รวมย่อในเนื้อเรื่อง
- 2.00 การแปลความหมาย
- 3.00 การตีความหมาย
- 4.00 การนำไปใช้
- 5.00 การวิเคราะห์
- 6.00 การสังเคราะห์
- 7.00 การประเมินค่า

ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะแยกเป็นข้อย่อย ๆ อีกในระหว่างการสังเกต ผู้สังเกตจะต้อง คอยจับตาคำว่า ครูแสดงพฤติกรรมใดออกมาบ้าง แล้วหาเครื่องหมายหาข้อความที่กล่าวถึง พฤติกรรมนั้น

2. Category System เป็นวิธีที่กำหนดลักษณะย่อยต่าง ๆ ซึ่งประกอบเข้า เป็นพฤติกรรมค่านใดค่านหนึ่งเพียงค่านเดียว ลักษณะประกอบเหล่านั้นเป็นอิสระแก่กัน และมีคาอธิบายเกี่ยวกับลักษณะประกอบนั้นไว้อย่างแจ่มแจ้ง ผู้สังเกตการสอนจะต้อง ระบุ ลักษณะของพฤติกรรมอะไรอยู่ในประเภทใด และเกิดขึ้นกี่ครั้งในแต่ละช่วงของเวลาขณะ ทำการสังเกต ตัวอย่างของเครื่องมือที่ใช้ระบบนี้คือ Withall's System, Flanders Interaction Analysis Categories or the Verbal Interaction Categories System (VICS) ซึ่งแบ่งพฤติกรรมที่จะสังเกตออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. พฤติกรรมของครู
2. พฤติกรรมของนักเรียน
3. พฤติกรรมอื่น ๆ

เมกเลย์ และมิทเซล (Ober and others. 1971 : 36 citing by Medley and Mitzel n.d.) ได้กล่าวถึงระบบใดที่ควรใช้ในการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตว่า Category System ควรใช้เมื่อจะศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว ส่วน Sign System นั้น เหมาะในการศึกษาพฤติกรรมการสอนที่มีความสำคัญเท่ากันหลาย ๆ ด้าน หรือไม่ทราบว่าพฤติกรรมการสอนด้านใดสำคัญ

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จในชั้นต่าง ๆ ควบระบบ Sign System

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร

3.1 พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว

คุณลักษณะส่วนตัว เป็นองค์ประกอบสำคัญในแต่ละบุคคล โดยเฉพาะครูผู้สอน ระบุว่าแล้ว จะต้องมียุทธลักษณะส่วนตัว কেনซ์จึงจะเป็นกุที่ดีได้ ดังนั้นคุณลักษณะส่วนตัวของครูผู้สอนที่ดีจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน ในอันที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังที่ วิทธี (Witthi. 1947 : 632 - 668) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงบุคลิกภาพของครูที่ดี โดยให้นักเรียนในชั้นปีที่ 2 ถึงปีที่ 12 จำนวน 1200 คน เรียงความเรื่อง "ครูที่ช่วยฉันมากที่สุด" ปรากฏว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะดังนี้ คือ ให้ความร่วมมือ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความกรุณา และเอาใจใส่ต่อทุกคน มีความอดทน มีความรู้ในเรื่องทั่วไปดีมาก มีบุคลิกภาพและมารยาทดี มีความยุติธรรม มีอารมณ์ขัน มีอารมณ์ดี ทำสิ่งใดเสมอต้นเสมอปลาย สนใจปัญหาและความเดือดร้อนของนักเรียน ชมเชย ยกย่อง ให้อำนาจนักเรียน มีความสามารถพิเศษในการสอนแต่ละวิชา บิลเกิล (Biddle. 1967 : 346 - 347) เป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าถึงคุณลักษณะ

ของครู พบว่า คุณสมบัติของครูที่สำคัญอยู่สามประการ คือ ประการแรกค่านการกระทำของครู ซึ่งอาจสังเกตได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ของครูโดยตรง เช่น การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียน รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน สอบถามปัญหาของนักเรียน ประการที่สอง คือ คุณลักษณะค่านการปฏิบัติตน เช่น การควบคุมความประพฤติของตนเองได้ มีความมั่นคงอยู่เสมอ และประการที่สามก็คือ คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการสอนโดยตรง และผู้ศึกษาในทำนองเดียวกันนี้คือ เบ็ค (Beck, 1967 : 127 - 128) ได้ใช้แบบสอบถามเรื่องครูของฉันทน์ จำนวน 100 ข้อ กับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 จำนวน 2,108 คน ในโรงเรียน Pensilvania Study Council, Standford California พบว่า ครูที่ดีของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างก็คือ ครูที่มีคุณสมบัติในค่านการเอาใจใส่นักเรียน มีคุณสมบัติที่จะให้ความรู้และความช่วยเหลือแก่นักเรียนเป็นพื้นฐาน รวมไปถึงการส่งเสริมให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเรียนด้วย สำหรับการศึกษาค้นคว้าในประเทศไทย เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูโดยตรง คือ มัทธนา ปิยะมาดา (มัทธนา ปิยะมาดา 2511 : 16) ได้ใช้แบบสำรวจคุณลักษณะของครู 81 ข้อ ซึ่งได้จากพฤติกรรมวิฤตเช่นเดียวกับของ ไรอันส์ (Ryans) โดยศึกษาเกี่ยวกับครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,406 คน พบว่า คุณลักษณะของครูที่มีความสำคัญอันดับแรกสองลักษณะ คือ คุณลักษณะค่านความมีเหตุผล และคุณลักษณะค่านการสอน อันดับรองลงมามี 5 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะค่านความเมตตากรุณา ค่านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน ค่านความยุติธรรม ค่านความซื่อตรง และค่านการมีบุคลิกภาพและสัมพันธภาพอันดีแก่นักเรียน ส่วนอันดับสุดท้ายมี 2 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะค่านการส่งเสริมให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย และค่านการให้อุปการะแก่นักเรียน ปิ่นวดี จิระนารักษ์ (ปิ่นวดี จิระนารักษ์ 2519 : 35) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนทั่วไปในคุณลักษณะต่าง ๆ 9 ด้าน ของอาจารย์ 42 ข้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 112 คน นิสิต จำนวน 950 คน พบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการสอนทั่วไปด้านคุณลักษณะส่วนตัวเป็นปริมาณมากที่สุด รองลงไปเป็นด้านคุณภาพของภาษาและเสียง ค่านการเตรียมการสอน ค่านการเสนอเนื้อหา ค่านการควบคุมวินัย ค่านปฏิสัมพันธ์

ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และด้านการกำหนดงาน ส่วนพฤติกรรมการสอนที่อาจารย์มีเป็นปริมาณค่อนข้างน้อย คือ พฤติกรรมการสอนงานแรงจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน และมีพฤติกรรมการสอนงานการประเมินผลการสอนและการเรียนเป็นปริมาณน้อยที่สุด

3.2 พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอน

การเรียนรู้จะบังเกิดประสิทธิภาพได้นั้น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง คือ การเตรียมการสอน คิคค์ (โมฮัมหมัด อับดุลกาเคห์ ม.ป.ป. : 27 - 28 อ้างอิงมาจาก J.R. Kadd n.d.) ได้ทำการวิจัยและพบว่า การจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีนั้นควรใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ อย่าง การมอบหมายให้ผู้ใหญ่ได้รับนิชอบกิจกรรมการศึกษาของเขานั้น ทำให้การเรียนรู้ของเขาได้ก้าวหน้ามากขึ้น อุปกรณ์การสอนที่ดี คือ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ของเขา และสนองความต้องการของผู้เรียนที่แท้จริง จากการทดลองกับกลุ่มทหาร ปรากฏว่า การสอนอ่านเขียนและสอนเลข โดยใช้แบบเรียนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตทหารนั้นช่วยให้พวกเขาเรียนได้เร็วมาก และการเรียนจะช้าลงเมื่อใช้อุปกรณ์ที่ทำไว้สำหรับเด็ก ๆ มาสอนผู้ใหญ่ เกจ (Gage. 1965 : 132) กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอน และจัดสถานการณ์หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและสะดวกที่สุด การเตรียมการสอนแต่ละชั้นเป็นความรับผิดชอบของครูที่จะต้องคำนึงมากที่สุดเป็นอันดับแรก

นีล (Neal. 1966 : 46) กล่าวว่า การเตรียมการสอนมีส่วนช่วยครูได้ดังนี้

1. ช่วยให้เตรียมบทเรียนและกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน
2. ช่วยให้ครูมั่นใจในการสอน
3. ช่วยป้องกันการสอนไม่ให้ออกนอกกรอบนอกทาง
4. ช่วยขจัดคำถามที่ไม่เป็นประโยชน์
5. ช่วยทำให้การอธิบายของครูมีจุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น

6. เป็นเครื่องชี้บอกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น และบอกถึงแนวทางในการแก้ปัญหา นั้น ๆ
7. ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ

สำหรับการเตรียมบทเรียนที่จะสอน แอนเดอร์สัน (Anderson. 1972 : 2 -

7) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนในการเตรียม ดังนี้

1. ระบุงเรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไปสำหรับบทเรียนที่จะสอน
2. ระบุงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แน่นอน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
3. วิเคราะห์กิจกรรมที่ต้องการให้นักเรียนทำ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. วางเค้าโครงที่จะสอน
5. กำหนดขอบเขตให้เฉพาะลงไปว่าจะทำอะไรต่อไปอย่างไร
 - 5.1 เริ่มต้นบทเรียน
 - 5.2 ดำเนินบทเรียน
 - 5.3 จะมีวิธีทราบได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

6. ลงทำดู

7. ทบทวน ปรับปรุง ลงทำดู

สำหรับการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คส์เรัจนั้น ครูควรเตรียมการสอน ดังนี้

(สุนทร สุนันทชัย และสมประสงค์ วิทย์เกียรติ 2517 : 80)

1. เตรียมบทเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของนักศึกษา
2. ศึกษาที่มา ความมุ่งหมายของแผนเรียน
3. ศึกษาประสบการณ์ และความสนใจของผู้เรียน
4. เตรียมหัวข้อที่ควรอภิปรายจากแผนภูมิโครง
5. เตรียมปัญหา หรือคำถามนำอภิปรายไว้ก่อนว่าจะให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มอภิปราย

กับในเรื่องใด

6. เตรียมอุปกรณ์การสอนและวิธีใช้อุปกรณ์การสอนนั้น
7. เตรียมกิจกรรมที่จะให้นักศึกษาได้ทำร่วมกัน
8. เตรียมจัดสถานที่เรียนให้เหมาะสมกับลักษณะของการอภิปราย พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โถง เก้าอี้ แสงสว่าง เป็นต้น

เกสส์ (Gass. 1956 : 157, 165, 211) กล่าวว่า วิธีสร้างความสนใจในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ต้องใช้วิธีสอน เทคนิค กลอุบายหลาย ๆ วิธี และต้องใช้อุปกรณ์มาก โดยเลือกใช้อุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวัง และเลือกใช้ด้วยความแน่ใจว่า

1. ใช้เมื่อถึงเวลา
2. ทำให้บทเรียนมีความหมาย
3. เหมาะกับผู้ใหญ่
4. ตรงกับเรื่องที่อภิปราย
5. สัมพันธ์กับความต้องการและความสนใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกลุ่ม
6. ตรงกับเกณฑ์ในการคัดเลือก ควรมีลักษณะ ดังนี้
 - 6.1 สวยงาม น่าสนใจ และดึงดูดใจ
 - 6.2 มีสภาพที่จะใช้งานได้อย่างถูกต้องและเที่ยงตรง
 - 6.3 ถูกต้องตามหลักการศึกษายผู้ใหญ่
 - 6.4 สัมพันธ์กับชีวิตในชุมชนของผู้เรียน
 - 6.5 จัดทำหรือเตรียมให้เหมาะกับบุคลิกภาวะของผู้ใหญ่
 - 6.6 สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะ

สำหรับวิเชียร ประยูรชาติ (วิเชียร ประยูรชาติ 2520 : 72 - 73) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนของครูผู้สอนการศึกษายผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่ปรับปรุงมาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (ผลการศึกษพบว่า ครูที่มีวุฒิอายุ และสถานที่ตั้งโรงเรียนตามภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกัน แต่มีพฤติกรรมการสอนด้านการใช้อุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์สอน และสภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนทั้งสองด้านไม่แตกต่างกัน และพฤติกรรมการสอนด้านการเรียนการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอนมีความสัมพันธ์กัน

ทางบวก ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการใช้อุปกรณ์การสอน ที่สังเกตได้ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ให้แบบแบ็คสตรีจ

3.3 พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

แรงจูงใจและเสริมแรงทางการเรียน ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่ง ที่จะทำให้งิจกรรมการเรียนการสอนบังเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน ดังที่ แสตงเนอร์ และคารวาชิ (Strangnor and Karwashi, 1952 : 180) ได้เสนอวิธีการจูงใจโดยใช้เครื่องล่อชนิดต่าง ๆ

1. การให้รางวัล เป็นการให้ของเป็นสินน้ำใจ หรือให้คำชมเชย ให้สิทธิบางอย่าง และให้เกียรติยศเป็นกรณีพิเศษ

2. การลงโทษ มีวิธีการหลายอย่าง เช่น การเขียนตี การกักขัง การตัดสิทธิบางอย่าง และการให้ทำงานเพิ่ม เป็นต้น

3. การแข่งขัน การแข่งขันใช้เป็นเครื่องล่อได้ เพราะผู้เรียนทุกคนมีความต้องการที่จะเป็นคนเด่นในสังคม ดังนั้น การแข่งขันจึงเป็นทางที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สนองความต้องการทางสังคมของตนเหมือนกัน

4. ความสำเร็จในการทำงาน ทุกคนย่อมต้องการที่จะทำงานให้สำเร็จ ความรู้สึกที่ได้รับจากความสำเร็จจะสนองความต้องการทางสังคมของผู้เรียนได้

5. การได้รับความนิยมนิยมชมเชยจากผู้อื่น ทุกคนต้องการให้ผู้อื่นนิยมชมเชย หรือนับถือคนในแง่หนึ่ง ผู้เรียนจะพยายามทุกวิธีทางที่จะทำให้เพื่อนนับถือ

6. จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ในอาชีพ เป็นเครื่องล่อที่ห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมในการเรียนของผู้เรียน แต่ใช้ได้ผลดีในบางโอกาส

นรา บุรณรัช (นรา บุรณรัช 2518 : 52 - 53) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 51 คน และนักเรียนที่เรียนกับครูในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เครื่องมือที่ปรับปรุงมาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลการ

ศึกษา พบว่า ปริมาณของพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูจะใช้เป็นปริมาณต่าง ๆ กัน แต่พบว่าครูที่สอนระดับประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูระดับมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญและครูหญิงใช้พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจมากกว่าครูชายอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนครูที่มีวุฒิและประสบการณ์การสอนต่างกัน จะมีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าได้พบกัน แต่เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ คือ มนัส ภาควิชา (มนัส ภาควิชา 2520 : 63) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่อนุปริญญาขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมากกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญาลงมาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนครูที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน สภาพสมรส และอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ปริมาณลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจครูในกลุ่มตัวอย่าง ใช้พฤติกรรมการสอนมากที่สุด ในด้านการยอมรับหรือแสดงความกตัญญูเห็นของนักเรียนมาใช้ และพฤติกรรมที่ใช้น้อยที่สุด คือ การลงโทษ ปิ่นวดี จิระนราบุรุษ (ปิ่นวดี จิระนราบุรุษ 2519 : 35) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการวิจัยบางส่วนพบว่า อาจารย์มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนเป็นอันดับที่ 8 ในจำนวน 9 คุณลักษณะพฤติกรรม จึงสรุปได้ว่า อาจารย์ใช้พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนน้อย

พอลซีท (ไมฮัมหมัด อับดุลกาเคห์ ม.ป.ป. : 27 อ้างอิงจาก Paulzeit. n.d.) ได้ศึกษาเหตุผลของผู้ที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนผู้ใหญ่หลาย ๆ กลุ่ม และได้รายงานว่าจำนวนสองในสามของผู้ที่มาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่มาด้วยเหตุผลอื่น ไม่ใช่เพราะเนื้อหาวิชา หรือความรู้ที่สอน บุคคลเหล่านี้มาเรียนส่วนหนึ่งต้องการมาหาเพื่อน ต้องการออกจากบ้าน ต้องการทดสอบความสามารถของตนเอง ฯลฯ เนื่องจากผู้ใหญ่มาเรียนด้วยเหตุจูงใจหลายประการ

สมสร วรน้อย (สมสร วรน้อย 2518 : 49 – 51) ได้ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายของอาจารย์ และวิเคราะห์การประเมินพฤติกรรมการสอน โดยนิตยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์แผนกวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 9 คน และนิสิตปริญญาตรีที่ผู้เรียนวิชาประวัติศาสตร์กับอาจารย์ทั้งหมด จำนวน 284 คน โดยใช้เครื่องมือที่ปรับปรุงมาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยายไม่ได้เป็นผลของความแตกต่างระหว่างเพศ ประสบการณ์ และสถาบันประสาทปัญญา แต่อาจเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวของอาจารย์แต่ละคน เท่านั้นเดียวกัน นิสิตที่มีเพศ และผลการเรียนต่างกัน ส่วนใหญ่ประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมการสอนประเภทครูเป็นผู้ให้ความรู้ มีความดีสูงสุด ประเภทที่มีความดีต่ำสุด ได้แก่ พฤติกรรมที่ครูไม่ยอมรับความคิดเห็นของนิสิต

สุชาติ บุคทอง (สุชาติ บุคทอง 2520 : 77 – 78) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย และด้านการถามตอบของครูผู้สอนการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ จำนวน 21 คน โดยใช้เครื่องมือแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปราย และด้านการถามตอบที่ปรับปรุงมาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและการถามตอบของครูผู้สอนที่จำแนกตามวุฒิ อายุ ประสบการณ์การสอน สภาพสมรส และสถานที่ตั้งโรงเรียนตามภาคภูมิศาสตร์ พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ครูผู้สอนที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน สภาพสมรส และสถานที่ตั้งโรงเรียนตามภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 พฤติกรรมการสอนด้านการควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ

การควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนบังเกิดประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน บทบาท และความสัมพันธ์ระหว่างผู้อำนวยความสะดวกกับผู้เรียน จะมี

บทบาทสำคัญที่ส่งผลถึงบรรยากาศในชั้นเรียน คาร์ล โรเจอร์ (สวัณน์ วัฒนวงศ์ 2524 : 61 อ้างอิงมาจาก Carl Rogers : 1965 : unpagged) ได้ให้ทัศคติของผู้อาวุวยความ สะดวกรวม 3 ประการ ดังนี้

1. การให้ความไว้วางใจ และความเคารพยกย่องแก่ผู้เรียน
 2. การมีความจริงใจต่อผู้เรียน
 3. การมีความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ รวมทั้งการตั้งใจฟังผู้เรียนพูด
- ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ก็เมื่อมีผู้อาวุวยความสะดวก ได้จัดสภาพการเรียนการสอน ให้เข้ากับธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2518 : 49 – 50) ดังนี้

1. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้เมื่อเขาต้องการที่จะเรียน เขาจะเรียนได้ก็ถึงเมื่อเขา ต้องการเรียน ซึ่งเกิดจากการจัดสภาพการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศ
2. ผู้ใหญ่จะเรียนเฉพาะสิ่งที่เขามีความรู้สึกว่าจะมีความจำเป็นจะต้องเรียน คือ ผู้ใหญ่จะเรียนเพื่อนำไปใช้ทันที สอนเขาง่าย ๆ และตรงเป้าหมายในสิ่งที่เขาจะเรียน ถ้าพวกเขาเห็นว่าการอบรมหรือการสอนนั้นไม่เกี่ยวข้องกับหรือตรงกับความต้องการของเขาแล้ว เขาก็จะไม่เรียน หรืออ้อมก้มบังคับให้เรียนก็จะเรียนไปโดยไม่มีความตั้งใจ
3. ผู้ใหญ่เรียนรู้โดยการกระทำ จากผลการศึกษากันว่า ปรากฏว่า ภายใน 1 ปี ผู้ใหญ่จะล้มวิชาที่เรียนมาโดยวิธีอ่านหรือฟังบรรยาย อย่างน้อย 50 เปอร์เซ็นต์ ใน เวลา 2 ปี จะล้ม 80 เปอร์เซ็นต์ แต่ความรู้และความชำนาญใหม่ ๆ จะจำได้ก็ขึ้นถ้าเขา ใ้มีโอกาสปฏิบัติหรือใช้ในทันที และบ่อย ๆ
4. จุดศูนย์กลางในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่อยู่ที่ปัญหาและปัญหาเหล่านั้นจะต้อง เป็น ความจริง จากการศึกษากันพบว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นโดยให้เขาเริ่มต้น จากปัญหา หรือประสบการณ์หรือทางปฏิบัติ แล้วนำไปสู่หลักการหรือทฤษฎี ปัญหาที่ให้เขา ขบคิดต้องเป็นความจริง ไม่ใช่ให้นักคิดเอาเองเหมือนกับที่สอนเด็กในโรงเรียน
5. ประสบการณ์มีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ทัศนคติใหม่ ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่กลัวการเปลี่ยนแปลง จึงจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิม

กับประสบการณ์ใหม่ให้ผสมกลมกลืน เปิดโอกาสให้เขาได้ซักถามเสนอความคิดเห็นหรือโต้แย้งตลอดเวลา โดยวิธีการนี้จะทำให้ผู้สอนทราบว่า เขามีประสบการณ์อะไร เขาต้องการอะไร

6. ผู้ใหญ่จะเรียนได้อย่างคึกคักในบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เป็นกันเอง ความเป็นกันเอง จะทำให้ผู้ใหญ่เรียนได้อย่างคึกคักขึ้น

7. การสอนผู้ใหญ่ควรใช้วิธีการหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้สถานการณ์การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุจุดมุ่งหมาย

8. ผู้ใหญ่ต้องการแนะแนวไม่ใช่คะแนนหรือการสอน ถ้าเขาจะต้องถูกทดสอบให้คะแนนหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าในการเรียนของเขา ก็จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกกลัวที่จะลดเกียรติ แต่เขาต้องการที่จะทราบว่าเขาทำอย่างไร เขาต้องการที่จะทราบว่าเขาเรียนถูกต้องหรือไม่ เขาถูกหรือไม่ เขาคิดถูกต้องหรือไม่

3.5 พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะ ว่าจะจะเป็นการศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาหรือที่ครูผู้สอนมุ่งหวัง ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ดังที่ เปรี๊ยะ กุมุท (เปรี๊ยะ กุมุท 2519 : 170) ได้กล่าวว่า ในการเรียนการสอนจะเกิดผลดี ถ้าครูผู้สอนกับตัวผู้เรียน และสิ่งที่เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากที่สุด โดยครูกับผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมที่ร่วมกันทั้งด้านการสนทนา และกริยาอาการโต้ตอบกันตลอดระยะเวลาในการเรียนการสอน

บุญนำ แก้วปิ่นทอง (บุญนำ แก้วปิ่นทอง 2525 : 116 - 117) ได้ศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนระดับปฐมวัย เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยบางส่วนพบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่จัดแบบชั้นอนุบาล โรงเรียนที่จัดแบบชั้นเล็กเล็ก และ

ศูนย์เด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน จึงทำให้สภาพการเรียนการสอนมีลักษณะเหมือนกันทุกรูปแบบ คือ ครูเป็นผู้บรรยายและริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีนักเรียนแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อคำสั่ง หรือคำถามที่จำกัดคำขอของครู เป็นส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมครูยอมรับความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนทางท่าทางพฤติกรรมเดียวเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับ พิมพ์พันธ์ จันทรเพ็ญ (พิมพ์พันธ์ จันทรเพ็ญ 2525 : 122) ได้ศึกษาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลส่วนใหญ่เกิดขึ้น คือ นักเรียนตอบสนองทางวาจา และรองลงมาตามลำดับคือ นักเรียนตอบสนองทางท่าทาง ครูบรรยายทั้งท่าทางและทางวาจา และครูใช้อำนาจสั่งการ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่เกิดขึ้นเลย คือ นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูทั้งทางท่าทางและทางวาจา และนักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อครูทางวาจา

นลินี วันชัย (นลินี วันชัย 2510 : 50) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่า ครูที่นักเรียนต้องการคือ ครูที่มีการติดต่อเกี่ยวข้องกับนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีความใกล้ชิดสนิทสนม ไม่เฉยเมย ไม่ถูกเหยียดหยาม ไม่แสดงตนดีกว่าเด็ก ส่วน วราภรณ์ ชัยโอภาส (วราภรณ์ ชัยโอภาส 2515 : 134) ได้ศึกษาการสังเกตและวิเคราะห์ขบวนการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ แบบสืบสวนสอบสวน และการสร้างโครงงานการสอน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมตอบสนองและพฤติกรรมริเริ่มของผู้เรียนจะแปรเปลี่ยนไปตามพฤติกรรมของครู ถ้าครูใช้พฤติกรรมทางอ้อมมาก ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมริเริ่มมาก แต่ถ้าครูใช้พฤติกรรมทางตรง ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมตอบสนองมาก

มนัส ภาควณิ (มนัส ภาควณิ 2520 : 63 - 65) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและค่านิยมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูสอนการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ จำนวน 21 คน โดยใช้เครื่องมือที่ปรับปรุงมาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอนแห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่

อนุปริญาขึ้นไปมีพฤติกรรม การสอนด้านการ จูงใจ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มากกว่าครูสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าอนุปริญาลงมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วน ครูสอนที่มีอายุ ประสบการณ์การสอน สภาพสมรส และอยู่ในภาคภูมิศาสตร์ต่างกัน มีพฤติกรรมด้านการ จูงใจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปริมาณลักษณะพฤติกรรม การสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งพฤติกรรม ที่ใช้มากที่สุด คือ ผู้เรียนเป็นผู้ตอบรับ และพฤติกรรมที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ ผู้เรียนริเริ่มและ ป็นวดี จีระนารักษ์ (เป็นวดี จีระนารักษ์ 2519 : 35) ได้ศึกษาพฤติกรรม การสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการศึกษาบางส่วน พบว่า อาจารย์มีพฤติกรรม การสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนเป็นอันดับที่ 5 ในลักษณะพฤติกรรม การสอนทั้งหมด 9 คุณลักษณะ นั่นคือ อาจารย์ใช้พฤติกรรม การสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียนปานกลาง

จะเห็นได้ว่า จากเอกสารการวิจัยทั้งของต่างประเทศและประเทศไทย ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาทั้งหมด ประกอบกับความคิดเห็นของผู้วิจัยที่เห็นสอดคล้อง กับ พจน์ สะเพียรชัย (พจน์ สะเพียรชัย 2517 : 1) ที่ว่า การเรียนการสอนเป็น ปรากฏการณ์ที่สลับซับซ้อน แต่มีทางที่จะสามารถจัดระเบียบหรือบอกลักษณะของตัวแปร ต่าง ๆ ได้ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรม การสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการสังเกตพฤติกรรม การสอนอย่างมีระบบแบบแผน

สมมุติฐานในการศึกษา

1. ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีกับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน
4. ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้สอนที่กำลังปฏิบัติการสอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ประเภทชั้นเรียน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้งชายและหญิง ปีการศึกษา 2526 จำนวน 28 คน จากโรงเรียนผู้ใหญ่ 13 โรงเรียน ในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ 8 อำเภอ คือ เมือง โกสุมพิสัย บรบือ นาเชือก เขียงยืน วาปีปทุม นาแก และกันทรวิชัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้สอนที่กำลังปฏิบัติ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ประเภทชั้นเรียน วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้งชายและหญิง ปีการศึกษา 2526 ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 25 คน ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ($P < .05$) ซึ่งเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Selection of Sample Size) ปรากฏว่า ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 25 คน (Darwin Hendel อ้างอิงมาจาก สมบูรณ์ ชิตพงศ์ 2523 : ภาคผนวก)

ขั้นที่ 2 สุ่มครุมาจำนวน 25 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการตารางเลขสุ่ม ซึ่งได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดใน ตาราง 1

ตาราง 1 แสดงรายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอ

ลำดับที่	โรงเรียนผู้ใหญ่	อำเภอ	จำนวนครู
1	เมืองมหาสารคาม	เมือง	3
2	ผดุงนารี	เมือง	7
3	โกสุมพิทยาสรรค์	โกสุมพิสัย	1
4	บ้านเชียงยืน	เชียงยืน	1
5	บ้านหนองซอน	เชียงยืน	1
6	นาเชือกพิทยาสรรค์	นาเชือก	2
7	หนองบัวแดง	นาเชือก	1
8	นาคุณประชาสรรค์	นาคุณ	1
9	วัดกลาง	วาปีปทุม	3
10	วัดอภิสิทธิ์	เมือง	3
11	วัดบรือสรวาราม	บรบือ	2
รวม			25

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

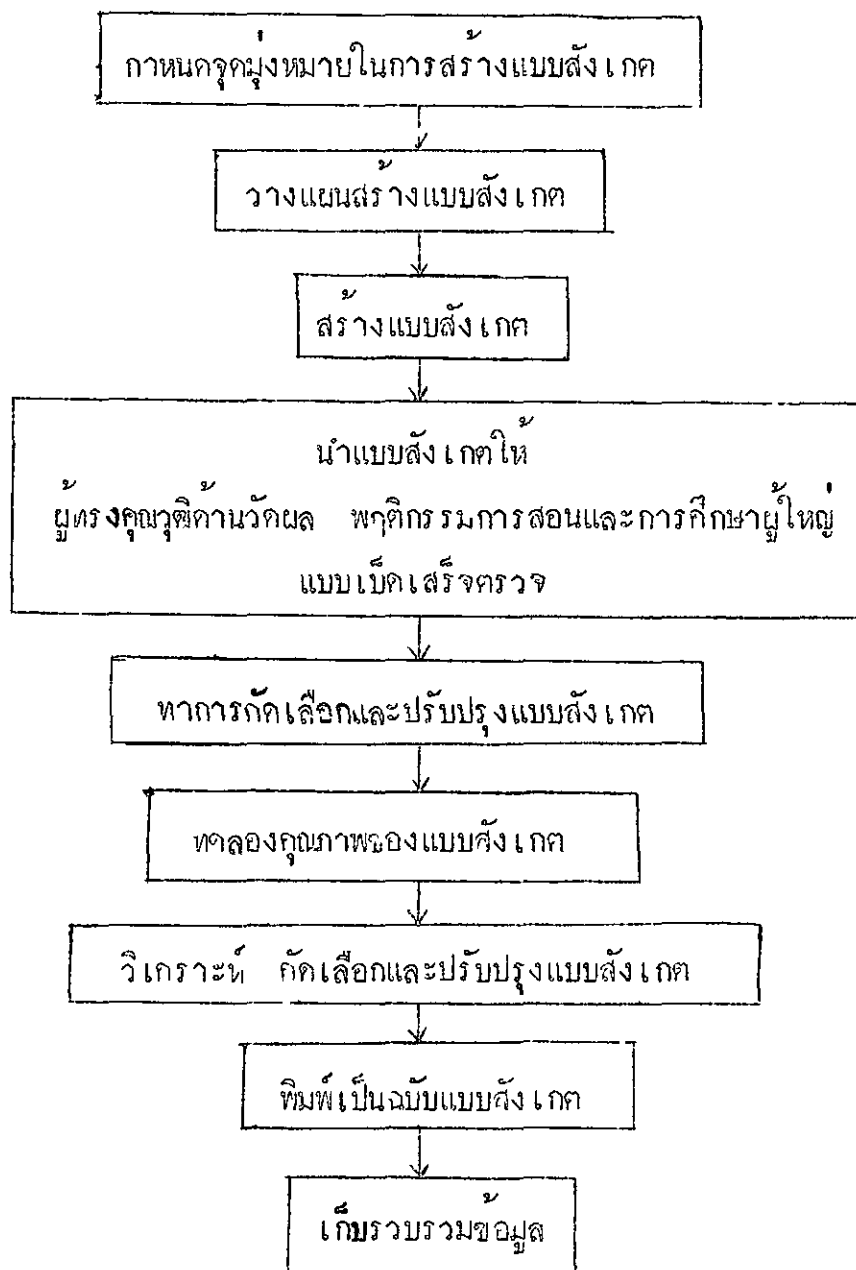
เครื่องมือสำหรับวัดลักษณะพฤติกรรมการสอนค่านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะสร้างบนพื้นฐานคุณลักษณะการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จ ระดับที่ 3 - 4 ที่พึงประสงค์ จากหลักสูตรการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จ ระดับที่ 3 - 4 ในเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร์จระดับที่ 4 หมวดวิชา

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2522 ซึ่งแบ่งกลุ่มคุณลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านต่าง ๆ ออกเป็น 5 คุณลักษณะ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
2. ด้านการเตรียมและการสอน
3. ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
4. ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
5. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน

วิธีดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

ในการดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ตามลำดับชั้น
ในภาพประกอบ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ
เพื่อสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของครูผู้สอนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับครูผู้สอนการศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ซึ่งเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนทั่วไป (Instructional
Behaviors) จาก Preliminary Classification of the Item Pool ใน
Taxonomy of Teaching Behaviors ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัย
สแตนฟอร์ด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของครูผู้สอน

2. วางแผนสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

2.1 ศึกษาพฤติกรรมการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ลักษณะของแบบ
สังเกต วิธีการสร้างแบบสังเกตจาก Preliminary Classification of the Item
Pool ใน Taxonomy of Teaching Behaviors ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของ วิเชียร ประยูรชาติ แบบ
สังเกตพฤติกรรมการสอนของ สุชาติ บุคทอง แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของ มนต์
ภากรณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของ สมสร วังศ้อย และแบบสอบถาม
พฤติกรรมการสอนของ ปิ่นวดี จิระนราบุรุษ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกต
พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

2.2 ศึกษาคู่มือการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ เอกสาร
ประกอบการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 คู่มือหลักสูตรและ
แบบเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 6 และ 7 ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ศึกษาจุดประสงค์ในการสอน การเรียนรู้ และความคิดรวบยอด
หลักการ ตลอดจนยุทธวิธีในการสอน ซึ่งเป็นคุณลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ
วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 5 6 และ 7 ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 3 - 4 กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

2.4 วิเคราะห์คุณลักษณะพฤติกรรมกรรมการสอน และจุดประสงค์ในการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างตารางวิเคราะห์คุณลักษณะพฤติกรรมกรรมการสอน โดยยึดแนวการวัดพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ จาก Preliminary Classification of the Item Pool ใน Taxonomy of Teaching Behaviors ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการสอนทั่วไปของ ปิ่นวดี จิระนารักษ์

3. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

3.1 ในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 คุณลักษณะ มีลำดับขั้นการสร้าง คือ

3.1.1 ศึกษาแนวความคิดในการเขียนแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 คุณลักษณะ โดยยึดแนวทางจาก Preliminary Classification of the Item Pool ใน Taxonomy of Teaching Behaviors แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนของ วิเชียร ประยูรชาติ แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนของ สุชาติ บุคทอง แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนของ มนัส ภาณุภูมิ แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการสอนของ ปิ่นวดี จิระนารักษ์ และเอกสารต่าง ๆ แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

3.1.2 ศึกษาวิธีและแนวทางการเขียนแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ที่เป็นมาตรฐาน เช่น Preliminary Classification of the Item Pool ใน Taxonomy of Teaching Behaviors ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

3.1.3 กำหนดการสร้างข้อความ โดยอาศัยคำนิยามเป็นหลัก

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มี 1 ฉบับ ประกอบด้วย คุณลักษณะพฤติกรรมกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ซึ่งแยกลักษณะพฤติกรรมกรรมการสอนออกเป็น 5

คุณลักษณะ แต่ละคุณลักษณะย่อยมีจำนวนข้อคำถามที่เป็นเอกพจน์ ในการกำหนดจำนวนข้อคำถามไม่เท่ากัน ใช้เวลาการสังเกตการสอนของครูผู้สอนครั้งละ 50 นาที มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 34 ข้อ ดังนี้

- 3.2.1 คุณลักษณะที่ 1 วัดด้านคุณลักษณะส่วนตัว
ได้แก่พฤติกรรมที่ 1 – 5
- 3.2.2 คุณลักษณะที่ 2 วัดด้านการเตรียมและการสอน
ได้แก่พฤติกรรมที่ 6 – 15
- 3.2.3 คุณลักษณะที่ 3 วัดด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
ได้แก่พฤติกรรมที่ 16 – 22
- 3.2.4 คุณลักษณะที่ 4 วัดด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
ได้แก่พฤติกรรมที่ 23 – 27
- 3.2.5 คุณลักษณะที่ 5 วัดด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน
ได้แก่พฤติกรรมที่ 28 – 34

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังกล่าวข้างต้น เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มีลักษณะเป็นรายการสำรวจ (Checklist) ใช้วิธีการสังเกตแบบระบบไฮน์ (Sign System) แต่ละข้อคำถามมีรายการสำรวจ 2 ช่อง คือ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ ซึ่งได้กล่าวละเอียดในคุณลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนต่อไป

4. นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนที่สร้างแล้วไปให้ครูทรงคุณวุฒิทางวัดนวล ทดสอบพฤติกรรมการสอน และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ทาการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสังเกตการสอน และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง

5. ทาการคัดเลือกและปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นที่ 4

6. ทดลองคุณภาพของแบบสังเกต นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ห้ฉบับไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

7. วิเคราะห์แบบสังเกตคัดเลือก และปรับปรุงแบบสังเกต

7.1 ตรวจให้คะแนนแบบสังเกต ถ้าปฏิบัติให้ 1 คะแนน ถ้าไม่ปฏิบัติให้

0 คะแนน

7.2 หากความเชื่อมั่นของการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยไปทดลองใช้แบบสังเกต เพื่อฝึกทักษะและหาความเชื่อมั่นในการสังเกตกับกลุ่มตัวอย่าง จากชั้นที่ 6 นาคลที่ไคมา วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของการสังเกตตามวิธี ของ สก็อตต์ (Scott's) โดยคำนวณ จากสูตร (Ober and others. 1971 : 80)

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_o}$$

8. จัดพิมพ์เป็นฉบับของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

9. นำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

จากที่ผู้วิจัย ได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มาทั้งหมด มีบางส่วนที่จะต้องหาความเข้าใจตรงกันแยกกล่าวเป็นตอน ดังนี้

ลักษณะของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มีลักษณะเป็นรายการสำรวจ (Checklist) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตระบบไฮน์ (Sign System) โดยประกอบด้วยรายการพฤติกรรมที่ ผู้สอนจะแสดงออกในชั้นเรียน และช่องบันทึกว่าพฤติกรรมเหล่านั้น ผู้สอนได้แสดงออกเช่นไร ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ และนอกจากนั้นในช่องท้ายสุดเป็นช่องหมายเหตุใช้สำหรับบันทึกพฤติกรรม ของครูผู้สอนอย่างย่อ ๆ เพื่อใช้ประกอบกับเรื่องบันทึกเสียงในการตรวจสอบภายหลัง รายการพฤติกรรมแต่ละรายการในแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ มีลักษณะในเชิงนิมิต (Positive Statoment) สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการของพฤติกรรมการสอน ทั้งฉบับ ทั้งหมดประกอบด้วยรายการพฤติกรรม 34 รายการ โดยแบ่งลักษณะพฤติกรรม ออกเป็น 5 คุณลักษณะ คือ

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ไล่แก่ พฤติกรรมที่ 1 - 5
2. ด้านการเตรียมและการสอน ไล่แก่ พฤติกรรมที่ 6 - 15
3. ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ไล่แก่ พฤติกรรมที่ 16 - 22
4. ด้านการควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ ไล่แก่ พฤติกรรมที่ 23 - 27
5. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูสอนกับนักเรียน ไล่แก่ พฤติกรรมที่ 28 - 34

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

ข้อที่	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
0	ครูใช้วิธีสอนแบบอภิปราย			
00	ครูเตรียมปัญหาที่จะให้นักศึกษาอภิปราย			
000	ครูให้นักศึกษาอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย			

การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนลงในแบบสังเกต

การบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนแต่ละครั้งใช้ผู้บันทึกหรือผู้สังเกต 2 คน โดยสังเกตครั้งละประมาณ 50 นาที ตามช่วงเวลาที่มียุทธกรรมการเรียนการสอน โดยผู้วิจัย ขออนุญาตครูผู้สอน เพื่อทำการสังเกตและเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชั้นเรียน ซึ่งสังเกตการสอน ของครูคนละ 1 ครั้ง และบันทึกโดยการตรวจสอบตามรายการพฤติกรรมในแบบสังเกตว่า ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมตามรายการนั้น ๆ หรือไม่ถ้าแสดงพฤติกรรมก็ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ช่อง "ปฏิบัติ" ถ้าไม่แสดงพฤติกรรมก็ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ช่อง "ไม่ปฏิบัติ" และการบันทึกพฤติกรรมแต่ละรายการนั้นไม่จำกัดว่าผู้สอนจะแสดงพฤติกรรมในช่วงเวลาใด ในการวิจัยครั้งนี้บันทึกการสังเกตในระบบ Sign System

ที่จะนำมาทดลองใช้เพื่อฝึกทักษะในการสังเกต โดยก่อนไปทดลองผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ทดลองความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม และวิธีบันทึกในแบบสังเกตจนกระทั่งมีความเข้าใจตรงกันแล้วจึงนำแบบสังเกตไปทดลองสังเกต โดยใช้ประกอบกับเครื่องบันทึกเสียง เพื่อให้ผลของการสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เป็นคาบที่มีความแม่นยำ

การหาความเชื่อมั่นของการสังเกต

การทดลองใช้แบบสังเกตเพื่อฝึกทักษะในการสังเกตของผู้วิจัย และผู้ช่วยได้ทำการทดลองกับครูผู้สอนการศึกษานานาชาติแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โรงเรียนผู้ใหญ่นาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 คน โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกในชั้นเรียน และบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตโดยไม่มีการปรึกษากันในขณะทำการสังเกต จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของการสังเกตตามวิธีของ สก็อตต์ (Scott's) โดยคำนวณจากสูตร (Ober and others. 1971 : 80)

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

P_o หมายถึง อัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันของผู้สังเกต 2 คน หาได้จากผลต่างระหว่าง 1.00 และค่าผลรวมของผลต่างระหว่างจำนวนร้อยละของพฤติกรรมของผู้สังเกตทั้ง 2 คน

P_e หมายถึง อัตราส่วนของ Probability ของการสังเกตพฤติกรรมได้ตรงกันที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญของผู้สังเกต 2 คน หาได้จากสัดส่วนของความถี่ของพฤติกรรมที่มีจำนวนสูงสุด และรองลงมา โดยเลือกจากผู้สังเกตคนใดคนหนึ่งก็ได้ นำค่าทั้ง 2 มาบวกกำลังสองแล้วรวมกัน ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการคำนวณ จะเป็นของผู้สังเกตที่เลือกจากความถี่สูงสุดและรองลงมา

แฟลนเคอร์ (Flanders. 1970 : 141) กล่าวถึงค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตที่ได้จากสูตร Scott's Coefficient จะแปรผันระหว่าง 0.00 - 1.00 แฟลนเคอร์ ได้ทดลองใช้เครื่องมือโดยแบ่งพฤติกรรมการสอนเป็น 22 ประเภท ใช้ผู้สังเกต 6 คน หาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตก่อนการวิจัย 19 ครั้ง ปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่น 18 ครั้ง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.70 - 0.86 และมีหนึ่งครั้งที่ค่าความเชื่อมั่น 0.56 ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น คือ 0.79 ส่วน โอเบอร์ และคนอื่น ๆ (Ober and others. 1971 : 85) กล่าวว่า การสังเกตด้วยระบบ R.C.S. นั้น ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต 0.70 ขึ้นไปก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่ในการฝึกการสังเกตได้ค่าความเชื่อมั่นเพียง 0.60 ก็นับได้ว่ามีทักษะเพียงพอแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย และผู้ช่วยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นจนมีคุณภาพดีตามวิธีการดังกล่าวข้างต้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง การนำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยจะไปติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ร่วมเรียนในชั้น เพื่อเข้าไปสังเกตการสอน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนจะใช้เวลา 50 นาที ในแต่ละครั้ง

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ครบก็นำมาตรวจให้คะแนน หรือหาความสำคัญ เพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต โดยใช้สูตรของ สก็อตต์ (Scott's)
2. นำค่าที่ได้จากการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง มาจำแนกแต่ละด้านพฤติกรรม แสดงได้โดยคำร้อยละออกเป็นรายชื่อ

3. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างเกี่ยวกับพฤติกรรม การสอน เมื่อแยกตามตัวแปรที่เป็นวุฒิ ประสบการณ์การสอน และครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 3 และ 4 โดยใช้วิธี Mann - Whitney U Test (Siegel. 1956 : 116 - 127) สูตรที่ใช้ คือ

$$U = n_1 n_2 + \frac{n_1 (n_1 + 1)}{2} - R_1$$

$$\text{และ } U = n_1 n_2 + \frac{n_2 (n_2 + 1)}{2} - R_2$$

โดยที่ U แทน ค่าที่จะใช้พิจารณาใน U - Distribution

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 2

R_1 แทน ผลรวมของ ค่าการจัดลำดับ (Rank) ของกลุ่มที่มีขนาด n_1

R_2 แทน ผลรวมของ ค่าการจัดลำดับ (Rank) ของกลุ่มที่มีขนาด n_2

4. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างเกี่ยวกับพฤติกรรม การสอน เมื่อแยกตามตัวแปรที่เป็นอายุ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 โดยใช้วิธี Kruskal - Wallis One - Way Analysis of Variance by Ranks (Siegel. 1956 : 184 - 193) สูตรที่ใช้ คือ

$$H = \frac{12}{N(N+1)} \left\{ \sum_{j=1}^k \frac{R_j^2}{n_j} \right\} - 3(N+1)$$

โดยที่ H แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน
 k แทน จำนวนกลุ่ม
 n_j แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 N แทน จำนวนคนทั้งหมด
 R_j แทน ผลรวมของการจัดอันดับ (Rank) ในกลุ่ม
 ในกรณีที่มีการจัดอันดับ (Rank) ซ้ำกัน ให้หารค่าที่ได้จากสูตรข้างตนด้วย

$$1 - \frac{\sum T}{N^3 - N}$$

โดย $T = t^3 - t$ เมื่อ t คือ จำนวนครั้งที่อันดับนั้น ๆ ซ้ำกัน สูตร
 ที่ใช้เมื่อมีการจัดอันดับซ้ำกันจึงเป็นดังนี้

$$H = \frac{\frac{12}{N(N+1)} \left\{ \sum_{j=1}^k \frac{R_j^2}{n_j} \right\} - 3(N+1)}{1 - \frac{\sum T}{N^3 - N}}$$

มีชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom) = $k - 1$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

R แทน ผลรวมของการจัดอันดับ

U แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา U - distribution

H แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา H - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอตามลำดับขั้นตอนของการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานิวเคลียร์แบบเบ็คส์รีจระกบที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการหาการยอดละของพฤติกรรม การสอนในด้านต่าง ๆ คือ

1.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

1.2 ด้านการเตรียมและการสอน

1.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน

1.4 ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ

1.5 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน

2. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนของครูผู้สอน เมื่อแยกตามวุฒิ อายุ ประสบการณ์การสอน และครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบเบ็ดเสร็จ
ระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอน ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว โดยแยกเป็น
รายการพฤติกรรม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนน เต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
	<u>ด้านคุณลักษณะส่วนตัว</u>	125	108	86.40
1	ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	25	25	100
2	ครูใช้ภาษาพูดเหมาะสมกับระดับประสบการณ์ของผู้เรียน	25	25	100
3	ครูสนใจนำข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้	25	17	68.00
4	ครูแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสอนได้ดี	25	24	96.00
5	ครูมีบุคลิกภาพด้านการสอนเหมาะสมกับการสอน การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบเบ็ดเสร็จ	25	17	68.00

จากตาราง 2 จะเห็นว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวร้อยละ
86.40 โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับ

สภาพท้องถิ่น กับครูใช้ภาษาพูดเหมาะสมกับระดับประสบการณ์ของผู้เรียนมากที่สุด คือ ร้อยละ 100 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสอนได้ดีเป็นอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ 96 และใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูสนใจนำข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้กับครูมีบุคลิกภาพด้านการสอนเหมาะสมกับการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 68.00

1.2 การร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านการเตรียมและ การสอน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอน โดยแยก เป็นรายการพฤติกรรม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนน เต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
	<u>ด้านการเตรียมและการสอน</u>	250	133	53.20
1	ครูใช้วิธีสอนโดยการเตรียมคำถามเพื่อใช้ในการสอน	25	5	20.00
2	ครูใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน	25	4	16.00
3	ครูใช้วิธีสอนแบบยกตัวอย่างประกอบ	25	25	100
4	ครูใช้วิธีสอนแบบอภิปราย	25	3	12.00
5	ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านไป	25	19	76.00
6	ครูอภิปรายแสดง ความกึกกั่นเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน	25	18	72.00
7	ครูจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและตรงจุดมุ่งหมายของ บทเรียนมาช่วยในการสอน	25	3	12.00
8	ครูเลือกใช้กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับสภาพ การเรียนการสอน	25	11	44.00
9	ครูเลือกใช้วิธีสอนเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน	25	22	88.00
10	ครูอธิบายหรือขยายคำตอบของผู้เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	25	23	92.00

จากตาราง 3 จะเห็นว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอน ร้อยละ 53.20 โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้วิธีสอนแบบยกตัวอย่างประกอบมากที่สุด คือ ร้อยละ 100 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูอธิบายหรือขยายคำตอบของผู้เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ 92.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูเลือกใช้วิธีสอนเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ร้อยละ 88.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านไป ร้อยละ 76.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน ร้อยละ 72.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้วิธีสอน โดยการเตรียมคำถามเพื่อใช้ในการสอน ร้อยละ 20.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน ร้อยละ 16.00 และใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้วิธีสอนแบบอภิปราย กับครูจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสม และทรงจุดมุ่งหมายของบทเรียนมาช่วยในการสอนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 12.00

1.3 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนน เต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
1	<u>ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน</u>	175	100	57.14
	ครูรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ	25	23	92.00
2	ครูนำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น	25	18	72.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนน เต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
3	ครูใช้เทคนิคการจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย	25	13	52.00
4	ครูพูดชักจูงใจให้ผู้เรียนนำเสนอผลการมาแสดงในชั้น	25	15	60.00
5	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการซักถามระหว่างผู้เรียนด้วยกัน	25	2	8.00
6	ครูใช้มุขตลกหรือกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน	25	23	92.00
7	ครูชมเชย และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและกิจกรรบบาง ๆ เกี่ยวกับการสอน	25	6	24.00

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่า ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและเสริมแรงทางการเรียน ร้อยละ 57.14 โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ กับครูใช้มุขตลกหรือกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากที่สุด คือ ร้อยละ 92.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูนำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้นเป็นอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ 72.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูพูดชักจูงใจให้ผู้เรียนนำเสนอผลการมาแสดงในชั้น ร้อยละ 60.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้เทคนิคการจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย ร้อยละ 52.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูชมเชย และ

สนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและกิจกรรบท่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน ร้อยละ 24.00 และใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการซักถามระหว่างผู้เรียนด้วยกันน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 8.00

1.4 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนนเต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
	<u>ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ</u>	125	78	62.40
1	ครูใช้เหตุผลชักจูงใจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติ	25	25	100
2	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน	25	7	28.00
3	ครูชักชวนให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง	25	8	32.00
4	ครูจัดชั้นเรียนเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน	25	23	92.00
5	ครูให้การแนะนำ อบรมหรือชักชวนให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน	25	15	60.00

จากตาราง 5 จะเห็นได้ว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนคำนึงควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ ร้อยละ 62.40 โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้เหตุผลชักจูงใจ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามมากที่สุด คือ ร้อยละ 100 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูจัดชั้นเรียนเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนเป็นอันดับรองลงมา คือ ร้อยละ 92.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูให้การแนะนำ อบรมหรือชักจูงใจให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง ร้อยละ 32 และใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในการจัดสภาพการเรียนการสอนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 28.00

1.5 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน คำนวณปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการสอนคำนวณปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน โดยแยกเป็นรายการพฤติกรรม

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนนเต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
	<u>คำนวณปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน</u>	175	131	74.86
1	ครูหักทลายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน	25	23	92.00
2	ครูเอาใจใส่และกวาดขันในการทำงานของผู้เรียน	25	19	76.00
3	ครูให้ข้อเสนอแนะการทำงานของผู้เรียน	25	21	84.00
4	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น หรือซักถามข้อสงสัย	25	22	88.00
5	ครูเห็นด้วยกับคำตอบของ ผู้เรียนที่มีเหตุผล	25	21	84.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการพฤติกรรม	คะแนนเต็ม	จำนวน 25 คน	
			คะแนน	ร้อยละ
6	ครูซักถามปัญหาให้ผู้เรียนตอบโดยใช้ความคิดที่มีเหตุผล	25	16	64.00
7	ครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความมั่นใจในการเรียน	25	9	36.00

จากตาราง 6 จะเห็นว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน ร้อยละ 74.86 โดยใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูหักทลายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนมากที่สุด คือ ร้อยละ 92.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย ร้อยละ 88.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูให้ข้อเสนอแนะการทํางานของผู้เรียน กับครูเห็นด้วยกับคำตอบที่มีเหตุผล ร้อยละ 84.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูเอาใจใส่และกวดขันในการทํางานของผู้เรียน ร้อยละ 76.00 ใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูซักถามปัญหาให้ผู้เรียนตอบโดยใช้ความคิดที่มีเหตุผล ร้อยละ 64.00 และใช้พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความมั่นใจในการเรียนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 36.00

2. ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอน ของ ครูผู้สอน
ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตามวุฒิ
ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 7

สมมติฐานการวิจัย ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป
มีพฤติกรรมการสอนต่างกัน ๗ ในการสอนแตกต่างกัน

ตาราง 7 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนต่างกัน ๗ ระหว่างครูที่มีวุฒิต่างกัน

งาน	วุฒิ						U
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรีขึ้นไป			
	N	$\bar{X}$	R	N	$\bar{X}$	R	
คุณลักษณะส่วนตัว	10	3.80	110	15	4.27	213	1.00
การ เตรียมและการสอน	10	4.80	92.5	15	5.80	222.50	1.53
แรงจูงใจและการ เสริมแรง							
ทางการ เรียน	10	3.60	110.5	15	4.33	367.5	9.57 **
ควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ	10	3.30	114	15	2.93	181	.78
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูสอนกับ							
ผู้เรียน	10	5.50	153.5	15	5.07	184.5	1.30
รวมทุกงาน	10	21.30	116.5	15	22.66	208.5	.75

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตาราง 7 จะเห็นได้ว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรี
ขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการ เสริมแรงทางการ เรียนแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียม
และการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูสอนกับผู้เรียน

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า วุฒิก่อไม่มีส่วนทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ สูงกว่าครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกเป็นอายุ

ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 8

สมมติฐานการวิจัย ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน

ตาราง 8 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสนทนาค้นต่าง ๆ ระหว่างครูที่มีอายุต่างกัน

ลักษณะ	อายุ									
	ต่ำกว่า 30 ปี			ระหว่าง 30 - 35 ปี			35 ปีขึ้นไป			H
	N	$\bar{X}$	R	N	$\bar{X}$	R	N	$\bar{X}$	R	
ลักษณะส่วนตัว การเกรียนและการสน แรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ความภูมิใจและสร้างบรรยากาศ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน	14	4.29	174	6	4.00	73.00	5	4.80	95	19.11**
	14	4.86	161.5	6	6.50	86.50	5	5.20	64.5	.59
	14	4.00	178	6	3.83	69.00	5	4.80	78	7.47*
	14	3.07	165.5	6	3.00	69.50	5	3.40	70	3.17
	14	5.57	201.5	6	5.17	81.50	5	4.60	42	9.20*
รวมทุกด้าน	14	21.79	173.5	6	22.50	83.50	5	22.80	68	7.15*

* สมัยสำคัญระดับ .05

** สมัยสำคัญระดับ .01

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียม และการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า อายุมีส่วนทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ครูที่มีอายุสูงกว่า 35 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนสูงสุด ครูที่มีอายุระหว่าง 30 – 35 ปี มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนเป็นอันดับรองลงมา และครูที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนต่ำสุด

2.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกเป็นประสบการณ์การสอน ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 9

สมมติฐานการวิจัย ครูที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่มีประสบการณ์
การสอนต่างกัน

ด้าน	ประสบการณ์การสอน						U
	ต่ำกว่า 3 ปี			3 ปีขึ้นไป			
	N	$\bar{X}$	R	N	$\bar{X}$	R	
คุณลักษณะส่วนตัว	10	4.10	112	15	11.17	213	1.00
การเตรียมและการสอน	10	4.7	100.5	15	14.5	224.5	1.64
แรงจูงใจและการเสริมแรง							
ทางการเรียน	10	3.4	101.5	15	4.53	223.5	1.58
ควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ	10	3.3	138	15	7.66	187	0.44
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับ							
ผู้เรียน	10	5.5	141	15	12.67	184	0.61
รวมทุกด้าน	10	21.00	113	15	22.93	212	0.94

จากตาราง 9 จะเห็นได้ว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมและการสอน ด้านแรงจูงใจ และการเสริมแรงทางการเรียน ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้านพบว่า ครูที่มีประสบการณ์

การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูไม่มีส่วนทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ครูที่มีประสิทธิภาพการสอน 3 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนสูงกว่าครูที่มีประสิทธิภาพการสอนต่ำกว่า 3 ปี

2.4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำนวนเป็นครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม ผลปรากฏดังแสดงไว้ในตาราง 10

สมมติฐานการวิจัย ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนแตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ระหว่างครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม

ด้าน	ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม						U
	ครูที่ผ่านการอบรม			ครูที่ไม่ผ่านการอบรม			
	N	$\bar{X}$	R	N	$\bar{X}$	R	
คุณลักษณะส่วนตัว	15	4.46	213	10	4.10	112	1.00
การเตรียมและการสอน	15	5.73	222	10	4.70	103	1.50
แรงจูงใจและการเสริมแรง							
ทางการเรียน	15	4.67	228	10	3.40	97	1.83
ควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ	15	3.07	187	10	3.30	138	0.44
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน	15	5.07	184	10	5.50	141	0.61
รวมทุกด้าน	15	23.00	212	10	21.00	113	.94

จากตาราง 10 จะเห็นได้ว่า ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรมมี
 พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว ด้านการเตรียมและการสอน ด้านแรงจูงใจ
 และการเสริมแรงทางการเรียน ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ และด้าน
 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน
 พฤติกรรมการสอนรวมทุกด้าน พบว่า ครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรมมี
 พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ครูที่
 ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรมไม่มีส่วนทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ
 ในการสอนแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่า ครูที่ผ่านการ
 อบรมมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนสูงกว่าครูที่ไม่ผ่านการอบรม

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 หมวควิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว
- 1.2 ด้านการเตรียมและการสอน
- 1.3 ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน
- 1.4 ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
- 1.5 ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนของครูผู้สอน เมื่อแยกตามวุฒิ อายุ ประสบการณ์การสอน ครูที่ผ่านการอบรม และครูที่ไม่ผ่านการอบรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ครูผู้สอนที่กำลังปฏิบัติการสอน การศึกษานักเรียนแบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 ประถมชั้นเรียน หมวควิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทั้งชายและหญิง ปีการศึกษา 2526 ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 25 คน ด้วยความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ($P < .05$) ซึ่งเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Selection of Sample Size)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

- แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 คุณลักษณะ จำนวน
- 34 ข้อ สามารถแยกได้ดังนี้
- คุณลักษณะที่ 1 คือ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ได้แก่ พฤติกรรมที่ 1 – 5
- คุณลักษณะที่ 2 คือ ด้านการเตรียมและการสอน ได้แก่ พฤติกรรมที่ 6 – 15
- คุณลักษณะที่ 3 คือ ด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ได้แก่ พฤติกรรมที่ 16 – 22
- คุณลักษณะที่ 4 คือ ด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ ได้แก่ พฤติกรรมที่ 23 – 27
- คุณลักษณะที่ 5 คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน ได้แก่ พฤติกรรมที่ 28 – 34
- ผู้วิจัยได้สร้างและปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนทั้งฉบับจนมีคุณภาพสูง เพียงพอ โดยหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้วยวิธี Face Validity และค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตจากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทั้งฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.7582 – 0.9123

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยดัดแปลงมาจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการสอน มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของวิเชียร ประยูรชาติ แบบพฤติกรรมการสอนของสุชาติ ผุดผอง แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของมนัส ภาควงษ์ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของสมสรร วงษ์บุญน้อย แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของปิ่นวดี จิระนราบุรุษ และแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คส์เสร็จ กรมการศึกษา นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอน การสังเกตแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที และค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตทุกครั้ง ไม่ต่ำกว่า 0.78

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ออกเป็นแต่ละคุณลักษณะ
2. ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอน เมื่อจำแนกตามวุฒิ ประสบการณ์ การสอน และครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม โดยใช้ Mann - Whitney

U Test

3. ทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมการสอน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยใช้ Kruskal Wallis One - Way Analysis of Variance By Ranks
4. หาความเชื่อมั่นของการสังเกต เมื่อใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ตามสูตรของ สก็อตต์ (Scott's Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลดังนี้

1. เมื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนในแต่ละด้าน พบว่า
 - 1.1 ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว ร้อยละ 86.40
 - 1.2 ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอน ร้อยละ 53.20
 - 1.3 ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน ร้อยละ 57.14

1.4 ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศ
ร้อยละ 62.40

1.5 ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน
ร้อยละ 74.86

2. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.00$) มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.53$) มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($U = 9.57$) มีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = .78$) และมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.30$) ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้านนั้นพบว่า ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี กับครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = .75$)

2.2 ครูที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($H = 19.11$) มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($H = .59$) มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($H = 7.47$) มีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($H = 3.17$) และมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($H = 9.20$) ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้านนั้นพบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($H = 7.15$)

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.00$) มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.64$) มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.58$) มีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 0.44$) และมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครูเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 0.61$) ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้านนั้นพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 0.94$)

2.4 ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.00$) มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.50$) มีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 1.83$) มีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 0.44$) และมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับครูเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = 0.61$) ส่วนพฤติกรรมการสอนรวมทุกด้านนั้นพบว่า ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรมมีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($U = .94$)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สรุปผลได้ว่า

1. พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปที่สังเกตได้ ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์สูง มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมและการสอนกับด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และมีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและสร้างบรรยากาศกับด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้สอนกับครูเรียนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง

2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนต่างกันต่าง ๆ แยกต่างหาก ส่วนครูที่มีวุฒิ ประสบการณ์การสอนต่างกัน และครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนกันต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานานาชาติแบบเบ็คเสิร์จ วิทยุ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยการหาการร้อยละของพฤติกรรมการสอนกันต่าง ๆ

1.1 การร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านคุณลักษณะส่วนตัว
ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวโดยทั่วไปร้อยละ 86.40 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์สูง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนใหญ่เป็นครูสอนในโรงเรียนภาคปกติ จึงน่าจะประสบการณ์ในชีวิตจริงของเขาเข้ามาช่วย ซึ่งคนที่เป็นครูจะได้รับการฝึกอบรมคุณสมบัติของครูมาเป็นอย่างดี จึงเป็นผลทำให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านคุณลักษณะส่วนตัวอยู่ในขั้นสูง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อแยกการวิเคราะห์พฤติกรรมย่อย พบว่า ครูสนใจข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้ยูเรียนได้ศึกษาหาความรู้กับครูมีบุคลิกภาพด้านการสอนเหมาะสมกับการสอนการศึกษานานาชาติแบบเบ็คเสิร์จอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงคือร้อยละ 68.00 แต่ก็น้อยกว่ารายการพฤติกรรมอื่น คือ ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ครูใช้ภาษาพูดเหมาะสมกับระดับประสบการณ์ของยูเรียน และครูแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสอนได้ดี คือร้อยละ 100.96 ตามลำดับ จึงทำให้มีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์สูง

1.2 การร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านการเตรียมและการสอนโดยทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการเตรียมและการสอนโดยทั่วไปร้อยละ 53.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการสอนด้านนี้ถือเป็นหัวใจของการศึกษานานาชาติแบบเบ็คเสิร์จ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการคิดเป็น การอภิปราย ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษานานาชาติแบบเบ็คเสิร์จ โดยเฉพาะหมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แต่เมื่อแยกวิเคราะห์ตามลักษณะพฤติกรรมย่อย พบว่า

ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนแบบอภิปรายอยู่ในระดับต่ำมาก คือ ร้อยละ 12.00 จึงพอจะกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการสอนของ ครูที่ผู้วิจัยสังเกตได้นั้นยังไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ที่ใช้วิธีสอนแบบการอภิปรายกลุ่มเป็นหลัก เหตุผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับการศึกษามาสำหรับสอนเด็ก มิได้รับการศึกษาเพื่อสอนผู้ใหญ่โดยเฉพาะ จึงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประกอบกับครูผู้สอนเคยชินกับการสอนเด็กโรงเรียนภาคปกติ จึงมักจะนำวิธีการสอนเด็กมาใช้ แม้ว่าก่อนเปิดสอนจะได้มีการอบรมครูมาแล้วก็ตาม แต่สภาพเป็นจริงในปัจจุบัน ครูผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างนั้นอนุญาตให้ครูที่ไม่ผ่านการอบรมเข้าสอนได้ เมื่อจำเป็นจะต้องหาครูสอนแทน ครูที่ผ่านการอบรมย้ายภูมิภาคนาหรือเมื่อมีความจำเป็นโดยเร่งด่วน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน และไม่มีการเปิดอบรมครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จมาประมาณ 2 - 3 ปี อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การจัดสภาพการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร ประยูรชาติ (วิเชียร ประยูรชาติ 2520 : 77) พบว่า ครูใช้พฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 47.52 ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการคิด - การอภิปราย ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ มีน้อยกว่าพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการอ่าน - การเขียน และครูสอนเนื้อหาของบทเรียน

1.3 การร้อยละของพฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนโดยทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนโดยทั่วไป ร้อยละ 57.14 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อแยกวิเคราะห์ตามพฤติกรรมย่อย พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการซักถามระหว่างผู้เรียนด้วยกันอยู่ในระดับต่ำมาก คือ ร้อยละ 8.00 ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดสภาพการเรียนการสอนแบบอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน แต่มีน้อยกว่าครูชมเชยและสนับสนุน

ให้ผู้เรียนแสดงออกทางความคิดและกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนครูใช้เทคนิคการ
 จูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปราย ครูพักักจูงใจให้ผู้เรียนนำประสบการณ์มาแสดง
 ในชั้น ครูนำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียนมาสัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น
 และครูใช้มุขตลกหรือกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนกับครูรับฟังคำตอบและความ
 คิดเห็นของผู้เรียน จึงพอจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ผู้วิจัยสังเกตได้ไม่
 สอดคล้องหรือเป็นไปตามวุ่มงหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
 ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม นิยมสอนแบบบรรยาย ดังนั้นจึงมีพฤติกรรม
 การสอนเกี่ยวกับการซักถามระหว่างผู้เรียนด้วยกันจึงมีน้อย ส่วนพฤติกรรมการสอนที่
 เกี่ยวกับครูใช้มุขตลกหรือกลวิธีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนกับครูรับฟังคำตอบและความ
 คิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจอยู่ในระดับสูงมาก คือ ร้อยละ 92.00 ทั้งนี้เป็นเพราะ
 ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียน
 ได้ถาม - ตอบ หรือมีความสนใจในการเรียนด้วยกลวิธีต่าง ๆ และครูจำเป็นต้องรับฟัง
 คำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียนด้วยความสนใจ เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียน
 การสอนเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้เรียน

1.4 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนด้านควบคุมวินัยและ
 สร้างบรรยากาศโดยทั่วไป

ผลจากการวิจัยพบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านควบคุมวินัยและ
 สร้างบรรยากาศโดยทั่วไป ร้อยละ 62.40 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
 ครูผู้สอนมีได้ปฏิบัติหน้าที่สอนถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร ครูผู้สอนยังสนใจ
 ที่จะจัดระเบียบการเรียนในชั้นให้เป็นไปตามวิถีทางของประชาธิปไตย และยังมีการตักเตือน
 อบรมให้ผู้เรียนสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในระดับค่อนข้างมาก แต่เมื่อแยก
 วิเคราะห์ตามพฤติกรรมย่อย พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้
 ผู้เรียนแสดงการคัดค้าน เพื่อให้ข้อคิดเห็นในการจัดสภาพการเรียนการสอนอยู่ในระดับต่ำ
 คือ ร้อยละ 28.00 มีน้อยกว่าพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูตักเตือนให้ผู้เรียนได้เข้าใจ
 บทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง ครูให้การแนะนำอบรมหรือตักเตือนให้ผู้เรียนมี

ความสนใจในการเรียน และครูใช้เหตุผลชักจูงใจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติ จึงพอจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ผู้วิจัย สังเกตได้ ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คส์เสร็จ ทั้งนี้เป็นเพราะครูไม่นิยมใช้วิธีสอนแบบอภิปราย หรือวิธีสอนอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คส์เสร็จ กล่าวคือ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้ร่วมเรียนนั้นมีน้อย ดังนั้นพฤติกรรมเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงการคัดค้านเพื่อให้ข้อคิดเห็นในการจัดสภาพการเรียนการสอน จึงมีน้อยไปด้วย พฤติกรรมการสอนจึงไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายตามหลัก การสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คส์เสร็จ จึงกล่าวได้ว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่นำเอาวิธีสอน และเทคนิคการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ส่วนพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้เหตุผลชักจูงใจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด คือ ร้อยละ 100 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีประสบการณ์การสอน และเข้าใจจิตวิทยาในการสอน ผู้ใหญ่ที่ว่าผู้เรียนมีความเจริญเติบโตทางวัย และความคิด การที่จะสั่งการหรือเปลี่ยนแนว ความคิดและการรับรู้ของผู้ใหญ่โดยทันทีทันใดนั้นย่อมไม่บังเกิดผลเท่าที่ควร และอาจเป็น สาเหตุทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่เบื่อ ไม่อยากเรียน ครูจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคการจูงใจหรือให้ข้อเสนอแนะแนวความคิดให้เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผล จึงพอจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูใช้เหตุผลชักจูงใจและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติที่ผู้วิจัย สังเกตได้นั้นสอดคล้องและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งแสดงว่าครูผู้สอนเข้าใจจิตวิทยาและเทคนิคการสอนผู้ใหญ่ และนำมาใช้ถูกต้อง ในพฤติกรรมการสอนดังกล่าว

1.5 ค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครูผู้สอนกับผู้เรียน

ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนโดยทั่วไป ร้อยละ 74.86 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีได้ปฏิบัติหน้าที่สอนถ่ายทอดความรู้อย่างเพียงพอเท่านั้น ครูผู้สอนยังสนใจที่จะรู้จักหักทวงและให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

ครูผู้สอนกับนักเรียนในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเข้าใจหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ว่า ผู้ใหญ่จะเรียนได้คือหรือเกิดความพร้อมที่จะเรียนเมื่อครูให้ความเป็นกันเองและเข้าใจผู้เรียน จึงพอจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ผู้วิจัยสังเกตได้สอดคล้องหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และได้นำไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมาย แต่เมื่อแยกวิเคราะห์ตามพฤติกรรมย่อย พบว่า ครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความมั่นใจในการเรียนอยู่ในระดับต่ำ คือ ร้อยละ 36.00 มีน้อยกว่าพฤติกรรมการสอนที่เกี่ยวกับครูซักถามปัญหาให้ผู้เรียนตอบโดยใช้ความคิดที่มีเหตุผล ครูเอาใจใส่และกวาดขันในการทำงานของผู้เรียน ครูให้ข้อเสนอแนะการทำงานของผู้เรียนกับครูเห็นด้วยกับคำตอบที่มีเหตุผล และครูทักทายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน จึงพอจะกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่ผู้วิจัยสังเกตได้ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้นำหลักการสอนการศึกษาผู้ใหญ่ไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมาย ประกอบกับครูเคยชินกับการสอนเด็กในโรงเรียนภาคปกติ จึงมักจะนำวิธีสอนเด็กมาใช้ และเข้าใจว่าผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน สามารถรับความรู้ได้ดี รวดเร็วกว่าเด็ก จึงไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างวัยของผู้เรียน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่ขาดเรียน จากการที่ผู้วิจัยได้พบเห็นสภาพการเรียนการสอนในชั้น นักศึกษาผู้ใหญ่ขาดเรียนมาก มาเรียนไม่ครบชั้นเรียนทุกโรงที่ไปสังเกต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาเหตุที่ว่าช่วงที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเป็นฤดูเก็บเกี่ยวข้าว นักศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องช่วยครอบครัวในการประกอบอาชีพ หรืออาจเป็นเพราะครูไม่ได้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเรียน ซึ่งอาจจะน้อย จึงทำให้ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวกับครูทักทายสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียนอยู่ในระดับสูง คือ ร้อยละ 92.00 อาจเป็นเพราะครูผู้สอนได้รับการศึกษามาสำหรับเป็นครูผู้สอน และการที่จะให้การเรียนการสอนได้ผลดีตามจุดมุ่งหมายไม่ว่าการศึกษาในระบบใด สิ่งที่เขาไม่ได้คือการรู้จักสร้างความเป็นกันเอง มีการทักทายปราศรัยอย่างเป็นกันเอง ย่อมทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย เมื่อ

ครูได้นำเอาพฤติกรรมดังกล่าวไปใช้ได้ตรงกับจุดมุ่งหมาย พฤติกรรมที่เกี่ยวกับครูสร้าง ความคุ้นเคยกับผู้เรียนจึงอยู่ในขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัส ภาควิชา (มนัส ภาควิชา 2520 : 69) ที่พบว่า ครูใช้พฤติกรรมด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้เรียนมากที่สุด พอสรุปได้ว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสรีจ มีพฤติกรรมการสอน ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการศึกษาพอสมควร

2. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ ในการสอนของครู ผู้สอน โดยจำแนกตามวุฒิ อายุ ประสบการณ์การสอน ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม

2.1 วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยจำแนกตามวุฒิ ประสบการณ์การสอน และครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม ผลจากการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิ ประสบการณ์การสอน และครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า วุฒิ ประสบการณ์การสอน และครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรมไม่ได้เป็นองค์ประกอบที่ทำให้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุดังนี้

2.1.1 สภาพการเรียนรู้การสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสรีจระดับ ที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใช้หลักการสอนและวิธีสอนผู้ใหญ่โดยอาศัย พื้นฐานของหลักการสอนและวิธีสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสรีจขั้นพื้นฐานเป็นหลัก ที่มุ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มเป็นหลัก แต่เนื่องจากสภาพที่ผู้วิจัยสังเกตได้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีสอนแบบบรรยายตามแบบที่เคยสอนเด็กโรงเรียนปกติ และใช้วิธีการกระตุ้นผู้เรียนตามแบบที่เคยได้รับมา ดังนั้น แนวทางหรือวิธีการจึงดำเนินไปตามแบบเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้เทคนิคการสอนไม่แตกต่างกัน

2.1.2 แบบเรียนต่าง ๆ ยังมีแนวทางที่ไม่ต่างจากการศึกษาสายสามัญ (ในระบบโรงเรียน) ถึงแม้ว่าทางกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ จะได้สร้างตำรา แบบเรียน เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็คเสรีจ ระดับที่ 3 - 4 หมวด

วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้สอดคล้องกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่เรียกว่าแบบเรียนแบบปลายเปิด (Open ended) แล้วก็ตาม ครูผู้สอนไม่ได้นำไปใช้ และไม่ได้เอาวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบจุลภาค การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การใช้กรณีตัวอย่าง หรือบทบาทสมมติแต่อย่างใดเลย ดังนั้นเมื่อตำราที่ครูใช้สอนยังมีแนวทางเดียวกัน และใช้วิธีสอนแบบบรรยายเหมือนกัน จึง เป็นผลให้พฤติกรรม การสอนของครู ไม่แตกต่างกัน

2.1.3 เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา พบว่า วุฒิมี่ช่วงแคบ กล่าวคือ ครูผู้สอนมีวุฒิใกล้เคียงกัน ทำให้พฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์การสอน หมายถึงระยะเวลาที่เริ่มทำการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ พบว่า ประสบการณ์การสอนมีช่วงแคบ กล่าวคือ ครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอนใกล้เคียงกัน และอีกประการหนึ่ง การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นการสอนที่แตกต่างจากการสอนเด็ก ประสบการณ์ในการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จจึงเป็นสิ่งใหม่สำหรับครูในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจเป็นผลให้ความรู้ความสามารถที่ได้รับเกี่ยวกับการสอนคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมการสอนจึงไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัส ภาคภูมิ (มนัส ภาคภูมิ 2520 : 67) ที่พบว่า ครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม พบว่า จากการวางแผนการอบรมครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในกลุ่มตัวอย่าง ประมาณ 2 - 3 ปี ซึ่งครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จส่วนใหญ่เป็นครูสอนในโรงเรียนภาคปกติ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นที่สอนอยู่ เมื่อมีการโยกย้ายทำให้จำนวนครูที่ผ่านการอบรมในท้องถิ่นนั้น ๆ ลดลง ประสพปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และมีความจำเป็นจะต้องเปิดสอนเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยจำเป็นเร่งด่วน ผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่จำเป็นต้องหาครูในท้องถิ่นที่ไม่ผ่านการอบรมเข้าสอนแทน เพื่อลดปัญหาดังกล่าว เมื่อรับเอาครูที่ไม่ผ่านการอบรมเข้าสอน จึงเป็นผลทำให้ครูสอนตามที่ตนเคยสอนในโรงเรียนภาคปกติ ประกอบกับครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่ผ่านการอบรมสอนอยู่ในปัจจุบันเป็นครูสอนในโรงเรียน

ภาคปฏิบัติเป็นงานหลักอยู่แล้ว ใช้เวลาว่างมาสอนการศึกษานักใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ไม่ค่อยมีเวลาในการเตรียมการสอน จึงนำเอาเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอนที่เคยใช้ในโรงเรียนภาคปฏิบัติมาใช้ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ครูที่ผ่านการอบรม กับครูที่ไม่ผ่านการอบรมใช้เทคนิคและวิธีการสอนคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมการสอนจึงไม่แตกต่างกัน

2.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ โดยว่าแนกตามอายุ ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพบว่าส่วนใหญ่ครูที่มีอายุมากมักจะมีพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า ครูผู้สอนการศึกษานักใหญ่แบบเบ็ดเสร็จส่วนใหญ่เป็นครูมาก่อน อาศัยความชำนาญและความสามารถที่มีอยู่มาช่วยในการสอน จึงเป็นผลทำให้ครูที่มีอายุมากมีความสามารถในการสอนด้านต่าง ๆ สูงกว่าครูที่มีอายุน้อย แสดงว่าอายุของครูเป็นองค์ประกอบที่ทำให้พฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน

ข้อสังเกตในการศึกษารound

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษานักใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 4 หมวดวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดการการศึกษานักใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ดังต่อไปนี้

1. เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น จากการที่ไปสังเกตการสอนครั้งหนึ่ง ๆ ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ขออนุญาตเข้าสังเกตการสอนในวันนั้น ๆ เลย ก่อนเวลาสอนประมาณ 20 - 30 นาที ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ทราบล่วงหน้ามาก่อน อาจมีผลทำให้ครูไม่สบายใจคิดว่าผู้วิจัยไปคอยจับผิด ซึ่งก็ทำให้ทุกคนเป็นที่เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจเป็นไปได้บ้างว่า มีส่วนทำให้พฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนแตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติตามปกติ

2. เกี่ยวกับการจัดสภาพ/การเรียนการสอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 มหาวิทยาลัยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ยังมีปัญหาหรือข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 เนื่องจากนักศึกษาผู้ใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาวเป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีการเรียนการสอนในชั้นมักจะพูดชักจูงหรือพูดออกนอกกลุ่มนอกทางไปในทางที่ไม่เหมาะสมในขณะที่ครูกำลังสอน ซึ่งอาจเป็นผลจากการที่ครูไปนำเอาวิธีการควบคุมวินัยมาใช้ หรืออาจเป็นเพราะครูไม่ทราบแนวทางในการปฏิบัติของตนว่าสอดคล้องหรือบกพร่องในด้านใดบ้างเกี่ยวกับการสอน

2.2 จากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูท่านต่าง ๆ ครูมักจะนำเอาวิธีการสอนแบบบรรยายมาใช้สอนตลอดชั่วโง่ง ไม่มีการสอนแบบอภิปราย แบบการสาธิต การใช้แบบเรียนแบบปลายเปิด การสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบจุลภาค การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ การใช้กรณีตัวอย่าง หรือบทบาทสมมุติแต่อย่างใด เป็นผลทำให้การจัดการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือตรงกับจุดมุ่งหมายการศึกษา

2.3 แบบเรียน อุปกรณ์การสอนยังบกพร่องอยู่มาก สภาพการเรียนของผู้เรียนมีแบบเรียนไม่ทั่วถึง คือ มีไม่กี่คน ครูต้องจัดใส่กระดานแล้วให้ผู้เรียนลอกตามสอบถามนักศึกษาได้รับคำตอบว่าแบบเรียนราคาแพง ไม่มีเงินพอที่จะซื้อได้ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องน่าจะหาทางแก้ไข ผลิตแบบเรียนที่นักศึกษาผู้ใหญ่พอที่จะซื้อได้ ประกอบกับแบบเรียนที่เหมาะสมกับการสอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มหาวิทยาลัยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เช่น แบบเรียนแบบปลายเปิด (open ended) จากการที่ผู้วิจัยพบเห็นยังไม่มีครูผู้สอนคนไหนนำไปใช้ สอบถามครูผู้สอนได้รับคำตอบว่า ไม่รู้จะไปหาซื้อได้ที่ไหน ผู้เกี่ยวข้องควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ดียิ่งขึ้น ส่วนอุปกรณ์การสอนนั้น จากการที่ผู้วิจัยสังเกตได้ ในกลุ่มตัวอย่างมีครูผู้สอนใช้อุปกรณ์การสอนเพียงไม่กี่คน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรจะได้จัดงบประมาณเพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะอุปกรณ์การสอน เพื่อให้บังเกิดประสิทธิภาพในการสอน

2.4 คำตอบแทนในการสอนของครูผู้สอนไม่เพียงพอ สอบถามครูผู้สอน ใ้รับคำตอบว่า เงินอุดหนุนจากกรมการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับสถานศึกษาใดคำ ตอบแทนตลอดปีน้อยเกินไป ประกอบกับเก็บเงินค่าหน่วยกิตจากนักศึกษาไม่ค่อยได้ จะได้ ก็ต่อเมื่อนักศึกษาจบระดับการศึกษามาขอประ ภาศนียบัตร เพื่อประกวดอาชีพจึงนำเงินมา ชำระ ตามสภาพเป็นจริงครูผู้สอนในปัจจุบันหาไปควยใจรัก และเพื่อให้ให้นักศึกษารุ่นที่ตน เคยสอนได้จบไป ซึ่งมีแนวโน้มว่าโรงเรียนผู้ใหญ่มั้จะยุบไปหลายโรงเรียนเพราะรายได้ ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย

ขอเสนอแนะ

1. ขอเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิ ประสบการณ์การสอนและ คุ้รยี่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนไม่ต่างกัน ซึ่งน่าจะนำผลนี้ ไปพิจารณา โดยเน้นการ เปิดอบรมสัมมนาครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นแบบ เข้มขัน หรือการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้และเทคนิคการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้ครูผู้สอนมี ประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายการศึกษา

1.2 จากการเก็บรวบรวมข้อมูล พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจจุด มุ่งหมายของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่แท้จริง จึงทำให้ครูมุ่งสอนใหญ่เรียน ใ้รับประกาศนียบัตร และศึกษาต่อชั้นสูง ๆ ขึ้นไป มากกว่าที่จะสอนให้ผู้เรียนเป็นคนคิด เป็น ทาเป็น แก้ปัญหาเป็น นำเอาความรู้ ทักษะ เจตคติ วัฒนธรรมอันจาเป็นต่อการประกอบ อาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่าง เป็นสุข และครูยังใช้วิธีการสอนที่ไม่ เหมาะสมกับที่จะสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ เช่น ใช้วิธีสอนเช่นเดียวกับการ สอนเด็กโรงเรียน ภาคปกติ คือ สอนบรรยายตลอดชั่วโมง ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องควรออกนิตะการสอน เพื่อ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านี้ของครู และทำให้เกิดการ กระตุ้นใ้ครูตื่นตัวอยู่เสมอ ก็จะทำให้การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การจะมีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับความรู้ อายุ ประสบการณ์การสอนและครูที่ผ่านการอบรมกับครูที่ไม่ผ่านการอบรม มีพฤติกรรมการสอนเป็นอย่างไร ซึ่งมีขนาดของประชากรที่กว้างมากขึ้น คือ เขตการศึกษา ภาค หรือประเทศ เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ถ้านำเอาวิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอน ระบบไฮน์ (Sign System) ไปใช้ น่าจะต้องมีการอบรมเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมการสอน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและเที่ยงตรงในการสังเกต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม รายงานการประชุมเสริมความรู้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 2525, 119 หน้า
- _____ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา พุทธศักราช 2522 โรงพิมพ์การศาสนา 2522, 159 หน้า
- _____ เอกสารประกอบการอบรมครูสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน 2525, 275 หน้า
- จิรายุ คาศรี "ผลการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในประเทศต่าง ๆ"
รวมบทความการศึกษาผู้ใหญ่ เล่ม 3 พระพัฒนาการพิมพ์ 2523, 452 หน้า
- ชานาญ นิสารัตน์ "การนิเทศและติดตามผล" รายงานการประชุมเสริมความรู้
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4
หน้า 9 กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525
- เชิดศักดิ์ ไชวสินธุ์ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงพิมพ์
พระพัฒนา 2523, 206 หน้า
- นรา บุรณะรัช พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ
ผู้เรียน ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
61 หน้า อัดสำเนา
- นลินี วันชัย การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนตามอุดมคติในทัศนะของ
ครูและนักเรียน วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 55 หน้า
อัดสำเนา

- บุญนา แก้วปิ่นทอง พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและพฤติกรรมทางสังคม
ของนักเรียนระดับปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2525, 201 หน้า อัดสำเนา
- ปิ่นวดี จิระนารักษ์ ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2519, 122 หน้า อัดสำเนา
- เปื้อง อนุท เทคโนโลยีทางการศึกษา : สื่อการสอนและนวัตกรรมทางการศึกษา
โรงพิมพ์เจริญวิทย์ 2519, 113 หน้า
- พจน์ สะเพียรชัย "แนวทางวิจัยสภาพการเรียนรู้การสอนในชั้นโดยการสังเกตที่มีระบบ
แบบแผน" วารสารการวิจัยทางการศึกษา 4(3) : 27 - 35 กันยายน -
ธันวาคม 2517
- พิมพ์พันธ์ จันทรเพ็ญ พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและพฤติกรรมทางสังคม
ของนักเรียนปฐมวัย : เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดกับ
โรงเรียนอนุบาลเอกชน วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525,
190 หน้า อัดสำเนา
- มนัส ภาควณี พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ
ผู้เรียนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 77 หน้า อัดสำเนา
- มณฑา ปิยะมาดา การสำรวจคุณลักษณะของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชลบุรี
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2511, 113 หน้า
อัดสำเนา
- โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์ จิตวิทยาและเทคนิคการสอนผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต ม.ป.ป. 87 หน้า

- วิเชียร ประยูรชาติ พฤติกรรมการสอนด้านการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน
ของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 87 หน้า อักสาเนา
- สมบุรณ์ ชิตพงศ์ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำนักทดสอบทางการ
 ศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 197 หน้า
- สมสรร วงษ์อุยน้อย พฤติกรรมการสอนด้านการบรรยาย ปริญญาโท กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 55 หน้า อักสาเนา
- สามัญศึกษา, กรม กองการศึกษาผู้ใหญ่ คู่มือการอบรมผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2518, 113 หน้า
- สุชาติ ผุดผอง พฤติกรรมการสอนด้านการอภิปรายและด้านการถามตอบของครูผู้สอน
การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2520, 92 หน้า อักสาเนา
- สุนทร โคตรบรรเทา การศึกษานอกระบบโรงเรียน อักษรสยามการพิมพ์ 2524,
 124 หน้า
- สุนทร สุนันท์ชัย และสมประสงค์ วิทยาเกียรติ "วิธีการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
 เบ็ดเสร็จ" เอกสารอ้างอิงในการอบรมครูการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ
 กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2517, หน้า 76 - 81
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ หลักการเรียนรู้อาหรับผู้ใหญ่ โอเคียนสโตร์การพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2
 2524, 80 หน้า
- อรุณรักษ์ สุวรรณราช "การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4" รวมบทความ
การศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 3 พิธีพธนาการพิมพ์ 2523, 452 หน้า
- เอกชัย ชัยประเสริฐดิทธิ สถิติที่ไม่ใช่พารามิเตอร์ สำนักพิมพ์ธรรมศาสตร์ 2524,
 176 หน้า

- Anderson, O Roger., "A Qualitative Method to Assess Content Structure in Verbal Interaction," Journal of Research in Science Teaching. Vol. 9, p. 2 - 7, 1972.
- Baral, D.P., Snow, R.E, and Allen, D.W., "Preliminary Classification of the Item Pool," Stanford Center for Research and Development in Teaching. : A Taxonomy of Teaching Behaviors. 1969. 19 p.
- Beck William R., "Pupil Perceptions of Teacher Merit, A Factor Analysis of Five Postulated Dimensions." The Journal of Educational Research. 27 : 662 - 668, May, 1967.
- Biddle, Bruce J., "Method and Concept in Classroom Research," Review of Educational Research. 37 : 346 - 347, June, 1967.
- Cass, Angellica W., Adult Elementary Education. New York, Noble and Noble Publishers, 1956. 275 p.
- Flanders, Ned A., Analyzing Teaching Behavior Reading. Massachusetts, Addison Wesley Publishing Company, 1970. 448 p.
- Gago, N.L., "Paradigms for Research on Teaching," Handbook of Research on Teaching. Chicago, McNaley & Company, 1965. 1218 p.
- Neal, Charles D., The Student Teacher at Work. Burgess, Publishing Company, 1966. 46 p.
- Ober, Richard, Bentley Ernest L and Miller edit., Systematic Observation of Teaching. New York, Prentice Hall, 1971. 236 p.
- Ryans, David G., Characteristic of Teachers. Massacnuset, George Benta Company, 1960. 416 p.
- Siegel, Sidney., Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences. New York, McGraw-Hill Book Company, 1956. 312 p.
- Stranger, Ross and Darwash, I.F., Psychology. New York, McGraw-Hill Book Company, 1952. 582 p.
- Witty, Pual., "An Analysis of the Personality Traits of the Effective Teacher," The Journal of Educational Research. 27 : 662 - 668, May, 1947.

ภาคผนวก

ตาราง 11 วิธีการหาความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

ประเภทของ คุณลักษณะ	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	% ของ คนที่ 1	% ของ คนที่ 2	% แตกต่าง
1	5	5	17.36	17.86	00
2	7	6	25	21.43	3.57
3	5	5	17.85	17.85	00
4	4	5	14.29	17.86	3.56
5	7	7	25	25	00
รวม	28	28	100	100	7.13

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$P_o = 1 - 0.0713$$

$$= 0.9287$$

$$P_e = (0.25)^2 + (.2143)^2$$

$$= 0.0625 + 0.0459$$

$$= 0.1084$$

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$= \frac{0.9287 - 0.1084}{1.00 - 0.1084}$$

$$= \frac{0.8203}{0.8916}$$

$$= 0.9200$$

ตาราง 12 วิธีการหาความเชื่อมั่นของการสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ
ที่คิดจากรอยคะแนน

ข้อที่	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	% ของ คนที่ 1	% ของ คนที่ 2	% แตกต่าง
1	25	24	4.55	4.56	.01
2	25	25	4.55	4.75	.20
3	17	18	3.09	3.42	.32
4	24	23	4.36	4.37	.01
5	17	16	3.09	3.04	.05
6	5	4	0.91	0.76	.15
7	4	4	.73	0.76	.03
8	25	23	4.55	4.37	.18
9	3	3	.54	0.57	.03
10	19	18	3.45	3.42	.03
11	18	18	3.27	3.42	.15
12	3	3	.54	0.57	.03
13	11	10	2.00	1.90	.10
14	22	21	4.00	4.00	.00
15	23	24	4.18	4.56	.38
16	23	23	4.18	4.37	.19
17	18	17	3.27	3.23	.04
18	13	11	2.36	2.09	.27
19	15	14	2.73	2.66	.07
20	2	2	0.36	0.38	.02

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้สังเกต คนที่ 1	ผู้สังเกต คนที่ 2	% ของ คนที่ 1	% ของ คนที่ 2	% แตกต่าง
21	23	24	4.18	4.56	.38
22	6	5	1.09	0.95	.14
23	25	25	4.55	4.75	.20
24	7	5	1.27	0.95	.32
25	8	7	1.46	1.33	.13
26	23	22	4.18	4.19	.01
27	15	14	2.73	2.66	.07
28	23	21	4.18	4.00	.18
29	19	17	3.46	3.20	.26
30	21	20	3.82	3.80	.02
31	22	20	4	3.80	.20
32	21	21	3.82	4.00	.18
33	16	15	2.91	2.90	.01
34	9	9	1.64	1.71	.07
รวม	550	526	100	100	4.43

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$P_o = 0.9557$$

$$P_e = (0.0455)^2 + (0.0455)^2$$

$$= 0.0021 + 0.0021$$

$$= 0.0042$$

$$\text{Reliability} = \frac{P_o - P_e}{1.00 - P_e}$$

$$= \frac{0.9557 - 0.0042}{1.00 - 0.0042}$$

$$= \frac{0.9536}{0.9958}$$

$$= 0.9576$$

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนด้านต่าง ๆ

ครูผู้สอนชื่อ เพศ.....อายุ. ปี วุฒิ.....

ประสบการณ์การสอน.... ปี ผ่านการอบรม ☐ ไม่ผ่านการอบรม ☐

สอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

โรงเรียน..... อำเภอ..... จังหวัด.....

คุณลักษณะ	ข้อ	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
ด้านคุณลักษณะส่วนตัว	1	ครูแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น			
	2	ครูใช้ภาษาพูดเหมาะสมกับระดับประสบการณ์ของผู้เรียน			
	3	ครูสนใจนำข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้			
	4	ครูแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการสอน ได้ดี			
	5	ครูมีบุคลิกภาพด้านการสอนเหมาะสมกับการสอนการศึกษานักเรียนใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ			
ด้านการเตรียมการสอน	6	ครูใช้วิธีสอนโดยการเตรียมคำถามเพื่อใช้ในการสอน			
	7	ครูใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน			
	8	ครูใช้วิธียกตัวอย่างประกอบการสอน			
	9	ครูใช้วิธีสอนแบบอภิปราย			
	10	ครูทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านไป			

คุณลักษณะ	ข้อ	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
	11	ครูอภิปรายแสดง ความคิดเห็นเพื่อนำเข้าสู่ สรุปเรียน			
	12	ครูจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและตรงกับจุด มุ่งหมายของ บทเรียนมาช่วยในการสอน			
	13	ครูเลือกใช้กิจกรรมการสอนเหมาะสมกับ สภาพการเรียนการสอน			
	14	ครูเลือกใช้วิธีสอนเหมาะสมกับสภาพการ เรียนการสอน			
	15	ครูอธิบายหรือขยายคำตอบของผู้เรียนให้ ชัดเจนยิ่งขึ้น			
	16	ครูรับฟังคำตอบและความคิดเห็นของผู้เรียน ด้วยความสนใจ			
	17	ครูนำผลงานหรือความคิดเห็นของผู้เรียนมา สัมพันธ์กับการเรียนการสอนในชั้น			
	18	ครูใช้เทคนิคการจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการอภิปราย			
	19	ครูพุดชักจูงให้ผู้เรียนนำประสบการณ์มา แสดงในชั้น			
	20	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีการซักถาม ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน			
๖. ความแรงจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียน					

คุณลักษณะ	ข้อ	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
	21	ครูใช้บุคลิกหรือถ้อยคำที่ปลุกใจความสนใจของผู้เรียน			
	22	ครูชมเชยและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการสอน			
ด้านการควบคุมวินัยและการสร้างบรรยากาศ	23	ครูใช้เหตุผลชักจูงใจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม			
	24	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ข้อเท็จจริงในการจัดการเรียนการสอน			
	25	ครูฝึกให้ผู้เรียนได้เข้าจับบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง			
	26	ครูจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้การสอน			
	27	ครูให้การแนะนำ ชวนชวนให้เด็กที่อ่อนด้อยผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน			
การปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน	28	ครูที่เคารพสร้าง ความคุ้นเคยกับผู้เรียน			
	29	ครูเอาใจใส่และกวดขันในการทำงานของผู้เรียน			
	30	ครูให้ข้อเสนอแนะการทำงานของผู้เรียน			
	31	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัย			

คุณลักษณะ	ข้อ	รายการพฤติกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	หมายเหตุ
	32	ครูเห็นด้วยกับคำตอบของผู้เรียนที่มีเหตุผล			
	33	ครูซักถามปัญหาให้ผู้เรียนตอบโดยใช้ความคิ., ที่มีเหตุผล			
	34	ครูให้กำลังใจผู้เรียนได้มีความมั่นใจในการ เรียน			

ประวัติผู้วิจัย

ผู้วิจัย

ฉลาด จันทรมบัติ

ภูมิลำเนา

60 หมู่ 12 ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2507 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียน
เมืองกาฬสินธุ์
- พ.ศ. 2510 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียน
กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
- พ.ศ. 2514 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
(ป.ว.ช. ช่างก่อสร้าง) ที่โรงเรียนการช่างกาฬสินธุ์
- พ.ศ. 2516 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาตรี ประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง สังคมศึกษา) ที่วิทยาลัยครูสกลนคร
- พ.ศ. 2521 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษามัธยมศึกษา
(กศ.บ. ภูมิศาสตร์) ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- พ.ศ. 2527 จบการศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต
(กศ.ม. การศึกษาผู้ใหญ่) ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

หน้าที่รับราชการ

รับราชการอยู่ที่โรงเรียนบ้านกุดรัง อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ